
LIBER QUINTUS.

DIXI de his malis corporis, quibus victus ratio maximè subvenit: nunc transeundum est ad eam Medicinæ partem, quæ magis medicamentis pugnat. His multum antiqui auctores tribuerunt, et Erasistratus, et hi qui se empiricos nominaverunt, præcipuè tamen Herophilus, deductique ab illo viri, adeò ut nullum morbi genus sine his curarent. Multaque etiam de facultatibus medicamentorum memoriæ prodiderunt, qualia sunt vel Zenonis, vel Andreae, vel Apollonii, qui Mys cognominatus est. Horum autem usum ex magnâ parte Asclepiades non sine causâ sustulit: et quum omnia ferè medicamentâ stomachum lædant, malique succi sint, ad ipsius victus rationem potius omnem curam suam transtulit. Verum ut illud in plerisque morbis utilius est, sic multa admodum corporibus nostris incidere consuerunt, quæ sine medicamentis ad sanitatem pervenire non possunt. Illud ante omnia scire convenit, quod omnes medicinæ partes ita innexæ sunt, ut ex toto separari non possint, sed ab eo nomen trahant à quo plurimum petunt. Ergo et illa quæ victu curat, aliquandò medicamentum adhibet, et illa quæ præcipuè medicamentis pugnat, adhibere etiam rationem victus debet, quæ multum admodum in omnibus malis corporis proficit. Sed quum omnia medicamentâ proprias facultates habeant, ac sæpè simplicia opitulentur, sæpè mixta, non alienum videtur antè proponere et nomina, et vires, et mixturas eorum, quo minor ipsam curationem exsequentibus mora sit.

SECT. I. Sanguinem supprimunt, atramentum sutorium, quod Græci *χάλκανθον* appellant, chalcitis, acacia, et ex aquâ lycium, thus, aloë, gummi, plumbum combustum, porrum, herba sanguinalis, creta vel Cimolia vel figularis, misy, frigida aqua, vinum, acetum, alumen, melinum, squama et ferri et æris; atque hujus quoque duæ species sunt, alia tantum æris, alia rubri æris.

SECT. II. Glutinant vulnus, myrrha, thus, gummi, præcipuè que acanthinum, psyllium, tragacantha, cardamomum, bulbi, lini semen, nasturtium, ovi album, gluten, ichthyocolla alba, contusæ cum testis suis cochleæ, mel coctum, spongia vel ex aquâ frigidâ vel ex vino vel ex aceto expressa: ex iisdem lana succida, si levis plaga est, etiam aranea. Reprimunt alumen et scissile (quod *σχιστόν* vocantur) et liquidum, melinum, auripigmentum, ærugó, chalcitis, atramentum sutorium.

SECT. III. Concoquunt et movent pus, nardum, myrrha, costus, balsaneum, galbanum, propolis, styrax, thuris et fuligo et cortex, bitumen, pix, sulfur, resina, sebum, adeps, oleum.

SECT. IV. Aperiunt tanquam ora in corporibus, quod *ζόμα* Græcè dicitur, cinnamomum, balsamum, panaces, juncus quadratus, pulegium, flos albæ violæ, bdellium, galbanum, resina terebinthina et pinea, propolis, oleum vetus, piper, pyrethrum, chamæpitys, uva taminia, sulfur, alumen, rutæ semen.

SECT. V. Purgant, ærugo, auripigmentum quod *ἀρσενιζόν* à Græcis nominantur (huic autem et sandarachæ in omnia eadem vis, sed validior est) squama æris, pumex, iris, balsamum, styrax, thus, thuris cortex, resina et pinea et terebinthina liquida, cœnanthe, lacerti stercus, sanguis columbæ, et palumbi, et

hirundinis, ammoniacum, bdellium (quod in omnia idem quod ammoniacum potest, sed valentius est), abrotonum, ficus arida, coccum Gnidium, scobis eboris, omphacium, radícula, coagulum, sed maximè leporinum, (cui eadem quæ cæteris coagulibus facultas, sed utique validior est,) fel taurinum, vitellus crudus, cornu cervinum, gluten taurinum, mel crudum, misy, chalcitis, crocum, uva taminia, spuma argenti, galla, squama æris, lapis hæmatites, minium, costum, sulfur, pix cruda, sebum, adeps, oleum, ruta, porrum, lenticula, ervum.

SECT. VI. Rodunt, alumen liquidum, sed magis rotundum, ærugo, chalcitis, misy, squama æris, sed magis rubri, æs combustum, sandaracha, minium Synopicum, galla, balsamum, myrrha, thuris cortex, galbanum, resina terebinthina humida, piper utrumque, sed rotundum magis, cardamomum, auripigmentum, calx, nitrum et spuma ejus, apii semen: narcissi radix, omphacium, alyonium, oleum ex amaribus nucibus; allium, mel crudum, vinum, lentiscus, squama ferri, fel taurinum, scammonia, uva taminia, cinnamomum, styrax, cicuta semen, resina, narcissi semen, sal, nuces amaræ oleumque earum, atramentum sutorium, chrysocola, veratrum, cinis.

SECT. VII. Exedunt corpus, acaciæ succus, ebenus, ærugo, squama æris, chrysocola, cinis Cyprius, nitrum, cadmia, spuma argenti, hypocistis, diphyges, sal, auripigmentum, sulfur, cicuta, sandaracha, salamandra, alyonium, æris flos, chalcitis, atramentum sutorium, ochra, calx, galla, alumen, lac caprifici vel lactuæ marinæ quæ τριβύμαλλος à Græcis nominatur, fel, thuris fuligo, spodium, lenticula, mel, oleæ folia, marrubium, lapis hæmatites et Phrygius, et Asius, et scissilis, misy, vinum, acetum.

SECT. VIII. Adurunt, auripigmentum, atramentum sutorium, chalcitis, misy, ærugo, calx, charta combusta, sal, squama æris, fæx combusta, myrrha, sterminus et lacerti, et columbæ, et palumbi, et hirundinis, piper, coccum Gnidium, allium, diphryges, lac utrumque quod proximo capite suprâ comprehensum est, veratrum et album et nigrum, cantharides, corallium, pyrethrum, thus, salamandra, eruca, sandaracha, uva taminia, chrysocolla, ochra, alumen scissile, ovillum sterminus, œnanthe.

SECT. IX. Eadem ferè crustas ulceribus tanquàm igne adustis inducunt, sed præcipuè chalcitis, utique si cocta est, flos æris, ærugo, auripigmentum, misy, et id, quò magis coctum.

SECT. X. Crustas verò has resolvit farina triticea cum rutâ vel porro, aut lenticula cui mellis aliquid adjectum est.

SECT. XI. Ad discutienda verò ea quæ in corporis parte aliquâ coierunt, maximè prosunt, abrotonum, helenium, amaracus, alba viola, mel, liliun, sampsucus Cyprius, lac, sertula campana, serpyllum, cupressus, cedrus, iris, viola purpurea, narcissus, rosa, crocum, passum, juncus quadratus, nardum, cinnamomum, casia, ammoniacum, cera, resina, uva taminia, spuma argenti, styrax, ficus arida, tragoriganus, lini et narcissi semen, bitumen, sordes ex gymnasio, pyrites lapis, aut molaris, crudus vitellus, amaræ nuces, sulphur.

SECT. XII. Evocat et educit, ladanum, alumen rotundum, ebenus, lini semen, omphacium, fel, chalcitis, bdellium, resina terebinthina et pinea, propolis, ficus arida decocta, sterminus columbæ, pumex, farina lolii, grossi in aquâ cocti, elaterium, lauri baccæ, nitrum, sal.

SECT. XIII. Lævât id quod exasperatum est, spodium, ebenus, gummi, ovi album, lac, tragacanthum.

SECT. XIV. Carnem alit et ulcus implet, resina pinea, ochra Attice, vel asterace, cera, butyrum.

SECT. XV. Molliant, æs combustum, terra Eretria, nitrum, papaveris lacryma, ammoniacum, bdellium, cera, sebum, adeps, oleum, ficus arida, sesamum, sertula campana, narcissi et radix et semen, rosæ folia, coagulum, vitellus crudus, amaræ nuges, medulla omnis, stibi, pix, cochlea cocta, cicutæ semen, plumbi crementum, *σχωρίαν μολύβδου* Græci vocant, panaces, cardamomum, galbanum, resina, uva taminia, styrax, iris, balsamum, sordes ex gymnasio, sulphur, butyrum, ruta.

SECT. XVI. Cutem purgat mel, sed magis si est cum gallâ vel ervo, vel lenticulâ vel marrubio, vel iride vel rutâ, vel nitro vel æruginè.

SECT. XVII. I. Expositis simplicibus facultatibus, dicendum est quemadmodum misceantur quæque ex his fiant. Miscentur autem variè, neque hujus rei ullus modus est, quùm ex simplicibus alia demantur, alia adjiciantur, iisdemque servatis, ponderum ratio mutetur. Itaque quùm facultatum materia non ita multiplex sit, innumerabilia mixturarum genera sunt, quæ comprehendi si possent, tamen esset supervacuum. Nam et iidem effectus intrâ paucas compositiones sunt, et mutare eas cuilibet, cognitis facultatibus, facile est. Itaque contentus his ero, quas accepi velut nobilissimas. In hoc autem volumine eas explicabo, quæ vel desiderari in prioribus potuerunt, vel ad eas curationes pertinent quas protinùs hinc comprehendam, sic tamen ut quæ magis communia sunt, simul jungam. Si qua singulis vel etiam paucis accommodata sunt, in ipsarum locum differam. Sed et antea sciri volo, in unciâ pondus denariorum septem esse; unius deindè denarii pondus dividi à me in sex partes, id est sextantes, ut idem in sextante

denarii habeam, quod Græci habent in eo quem ἰσολόν appellat. Id ad nostra pondera relatum, paulò plus dimidio scrupulo facit.

2. Malagmata verò atque emplastra, pastillique quos τροχίσκους Græci vocant, quùm plurima eadem habeant, differunt eo quòd malagmata maximè ex odoribus, eorumque etiam surculis, emplastra pastillique magis ex quibusdam metallicis fiunt. Deindè malagmata contusa abundè mollescunt: nam super integram cutem injiciuntur: laboriosè verò conteruntur ea ex quibus emplastra pastillique fiunt, ne lædant vulnera cùm imposita sunt. Inter emplastrum autem et pastillum hoc interest, quòd emplastrum utique liquati aliquid accipit; in pastillo tantùm arida medicamenta cum aliquo humore junguntur. Tùm emplastrum hoc modo fit: arida medicamenta per se teruntur, deindè mixtis his instillatur aut acetum, aut si quis alius non pinguis humor accessurus est, et ea rursus ex eo teruntur. Ea verò quæ liquari possunt, ad ignem simul liquantur, et si quid olei misceri debet, tùm infunditur. Interdùm etiam aridum aliquòd ex oleo prius coquitur: ubi facta sunt quæ separatim fieri debuerunt, in unum omnia miscentur. At pastilli hæc ratio est: arida medicamenta contrita humore non pingui, ut vino vel aceto, coguntur, et rursus coacta inarescunt: atque ubi utendum est, ejusdem generis humore diluuntur. Tùm emplastrum imponitur, pastillus illinitur, aut alicui molliori, ut cerato, miscetur.

SECT. XVIII. 1. His cognitis, primùm malagmata subjiciam, quæ ferè non sunt refrigerandi sed calefaciendi causâ reperta. Est autem quod refrigerare potest, ad calidas podagras aptum. Habet gallæ et immaturæ et alterius, coriandri seminis, cicutæ, lacrymæ aridæ, gummi, singulorum plenum acetabulum, cerati cloti, quod

πεπλυμένον Græci vocant, selibram. Reliqua ferè calefaciunt. Sed quædam digerunt materiam, quædam extrahunt, quæ ἐπισπαστικά vocantur, pleraque certis magis partibus membrorum accommodata sunt.

2. Si materia extrahenda est, ut in hydropico, in lateris dolore, in incipiente abscessu, in suppuratione quoque mediocri, aptum est id quod habet resinæ aridæ, nitri, ammoniaci, galbani, singulorum pondo, cere pondo. Aut in quo hæc sunt: æruginis rasæ, thuris, singulorum P. ʒi.ʒ. ammoniaci salis P. vi.ʒ. squamæ æris, ceræ, singulorum P. viii.ʒ. resinæ aridæ P. xii.ʒ. aceti cyathus. Idem præstat cumini farina cum struthio et melle.

3. Si jecur dolet, id in quo est balsami lacrymæ P. xii.ʒ. costi, cinnamomi, casia corticis, myrrhæ, croci, junci rotundi, balsami, seminis iridis Illyricæ, cardamomi, amomi, nardi, singulorum P. xvi.ʒ. Quibus adjicitur nardinum unguentum, donec cerati crassitudo sit: et hujus quidem recentis usus est. Si verò servandum est, resinæ terebinthinæ P. xvi.ʒ. ceræ P. x.ʒ. ex vino leni contunduntur, tum eo miscentur.

4. At si lienis torquet, glandis, quam βάλανον μυρσεψικόν Græci vocant, cortex et nitrum paribus portionibus contunduntur, respergunturque aceto quàm acerrimo. Ubi cerati crassitudinem habet, linteo antea in aquâ frigidâ madefacto illinitur, et sic imponitur, supraque farina hordeacea injicitur: sed manere ibi non amplius sex horis debet, ne lienem absumat: satiusque est id bis aut ter fieri.

5. Commune autem et jecinori, et lieni, et abscessibus, et strumæ, parotidibus, articulis, calcibus quoque suppurantibus aut aliter dolentibus, etiam concoctioni ventris, Lysias composuit ex hyssopi, panacis, styracis, galbani, resinæ, singulorum P. ʒi.ʒ. ammoniaci, bdel-

lii, ceræ, sevi taurini, iridis aridæ P. rv.*. cachryos accubulo, piperis granis quadraginta: quæ contrita irino unguento temperantur.

6. Ad laterum autem dolores compositio est Apollophanis, in quâ sunt resinæ terebinthinæ, thuris fuliginis, singulorum P. rv.*. bdellii, ammoniaci, iridis, sevi vitulini aut caprini à renibus, visci, singulorum P. rv.*. Hæc autem eadem omnem dolorem levant, dura emolliunt, mediocriter calefaciunt.

7. Ad idem Andreae quoque malagma est, quod etiam resolvit, educit humorem, pus maturat; ubi id maturum est, cutem rumpit, ad cicatricem perducit, prodest impositum minutis majoribusque abscessibus, item articulis, ideòque et coxis et pedibus dolentibus: item si quid in corpore collisum est, reficit: præcordia quoque dura et inflata emollit, ossa extrahit, ad omnia denique valet quæ adjuvare calor potest. Id habet ceræ P. xi.*. visci, sycamini quam aliàs sycomorum vocant, lacrymæ, singulorum P. i.*. piperis et rotundi et longi, ammoniaci, thymiamatis, bdellii, iridis Illyricæ, cardamomi, amomi, xylobalsami, thuris masculi, myrrhæ, resinæ aridæ, singulorum P. x.*. pyrethri, cocci Gnidii, spumæ nitri, salis ammoniaci, aristolochiæ Creticæ, radicis ex cucumere agresti, resinæ terebinthinæ liquidæ, singulorum P. xx.*. Quibus adjicitur unguenti irini, quantum satis est ad ea mollienda atque cogenda.

8. Præcipuum verò est ad resolvenda quæ adstricta sunt, mollienda quæ dura sunt, digerenda quæ coeunt, id quod ad Polyarchum auctorem refertur. Habet junci quadrati, cardamomi, thuris fuliginis, amomi, ceræ, resinæ liquidæ, pares portiones.

9. Aliud ad eadem Nilei: crocomagnatis quod quasi recrementum ejus est, P. rv.*. ammoniaci, thymiamatis

tis, ceræ, singulorum P. xx. *. ex quibus duo priora ex aceto teruntur, cera cum rosâ liquatur, et tùm omnia junguntur.

10. Propriè etiam dura emollit id quod Moschi esse dicitur. Habet galbani unciam, thuris fuliginis P. ceræ, ammoniaci, thymiamatis trientes, picis aridæ P. ii. aceti heminas tres.

11. Fertur etiam ad digerenda quæ coeunt sub auctore Medo, quod habet ceræ P. panacis P. *. semis, squamæ æris, aluminis rotundi, item scissillis, singulorum P. i. *. plumbi combusti P. i. *. et semis.

12. Ad eadem Panthemus utebatur, calcis P. semis, sinapis contriti, item feni Græci, aluminis, singulorum P. i. *. sevi bubuli P. ii. *. et semis.

13. Ad strumam multa malagmata inuenio. Credo autem, quò pejus id malum est, minùsque faciliè discutitur, eò plura esse tentata quæ in personis variis variè responderunt. Andreas auctor est ut hæc misceantur, urticæ seminis P. i. *. piperis rotundi, bdellii, galbani, ammoniaci, thymiamatis, resinæ aridæ, singulorum P. iv. *. resinæ liquidæ, ceræ, pyrethri, piperis longi, lactucæ marinæ seminis, sulfuris ignem non experti, quod ἀπυρον vocatur, pares portiones.

14. Hoc autem Miconis est. Fæcis aridæ, aceti, spu-mæ nitri, salis ammoniaci, sinapis, cardamomi, radicis cucumeris silvestris, singulorum P. iv. *. quæ ex leni vino contunduntur.

15. Expeditius ad idem fit quod habet visci seminis, stercoris, resinæ, sulfuris ignem non experti pares portiones; et in quo est sulfuris P. i. *. lapidis quem πύριττον vocant, P. iv. *. cumini acetabulum. Item in quo est lapidis ejusdem pars una, sulfuris duæ partes, resinæ terebinthinæ partes tres.

16. Arabis autem cujusdam est ad strumam et orien-

tia tubercula, quæ φύματα vocantur, quod hæc digerit. Habet myrrhæ, salis ammoniaci, thuris, resinæ liquidæ et aridæ, crocomagmatis, ceræ, singulorum P. i. *. lapidis ejus quem πυρίτην vocant, P. iv. *. quibus quidam adjiciunt sulfuris P. ii. *.

17. Est etiam proficiens in strumâ, et in his tuberculis quæ difficiliter concoquuntur, et in his quæ χαρξινώδη vocantur, quod ex his constat: sulfuris P. ii. *. nitri P. iv. *. myrrhæ, P. vi. *. fuliginis thuris P. *. semis, salis ammoniaci P. *. iiii. ceræ P. i. *.

18. Protarchus autem ad παρωτίδας, eaque tubercula quæ μελικηρία, id est, favi, vel φύματα nominantur, item mala ulcera, pumicis, resinæ pineæ liquidæ, thuris fuliginis, spumæ nitri, iridis, singulorum P. viii. *. cum ceræ P. ix. *. miscebat, hisque olei cyathum et dimidium adjiciebat.

19. At adversus panum, tum primùm orientem, quod φύγεθλον Græci vocant, et omne tuberculum quod φῦμα nominatur, miscetur ochra quæ Attice nominatur, cum duabus partibus similæ, hisque dum contunduntur, subinde mel instillatur, donec malagmatis crassitudo sit.

20. Discutit etiam omne tuberculum quod φῦμα vocatur, id quod habet calcis, nitri spumæ, piperis rotundi, singulorum P. i. *. galbani P. ii. *. salis P. iv. *. quæ excipiuntur cerato ex rosâ facto.

21. Supprimatque omne quod abscedit, id in quo est galbani, fabæ fressæ, singulorum P. i. *. myrrhæ, thuris, ex radice capparidis corticis, singulorum P. iv. *. Satis quoque omnia abscedentia digerit murex combustus et benè contritus, aceto subindè adjecto.

22. At si satis sanguis subit, rectè imponitur quod adversus phymata quoque potest. Constax ex his, bdellii, styracis, ammoniaci, galbani, resinæ et aridæ et

liquidæ pineæ, item ex lentisco, thuris, iridis, singulorum P. II. *.

23. Καρκενιώδη verò phymata commodè his leniuntur: galbani, visci, ammoniaci, resinæ terebinthinæ in singulis P. I. *. sevi taurini P. *. semis, facis combustæ quàm maximâ portione, dum id siccius non faciat quàm esse malagma oportet.

24. Quod si, facie contusâ, livor suberuentus est, hæc compositio nocte et die imposita tollit: aristolochiæ, thapsiæ, singulorum P. II. *. bdellii, styracis, ammoniaci, thymiamatis, galbani, resinæ aridæ, et ex lentisco liquidæ, thuris masculi, iridis Illyricæ, ceræ singulorum P. IV. *. Idem faba quoque imposita proficit.

25. Sunt etiam quædam malagmata quæ ζουρωτικὰ Græci vocant, quoniam aperiendi vim habent: quale est quod ex his constat: piperis longi, spumæ nitri, singulorum P. II. *. erysimi P. *. IV. quæ cum melle miscentur. Idoneaque etiam strumæ aperiendæ sunt: ejus generis vehementiusque ex his est id quod habet calcis P. IV. *. piperis grana sex, nitri, ceræ, singulorum P. X. *. mellis P. olei heminam.

26. Miconis quoque est quod resolvit, aperit, purgat. Habet alcyonium, sulfur, nitrum, pumicem, paribus portionibus, quibus tantum picis et ceræ adjicitur, ut fiat cerati crassitudo.

27. Ad ossa autem Aristogenis, fit ex his: sulfuris P. I. *. resinæ terebinthinæ, nitri spumæ et ex scillâ partis interioris, plumbi eloti, singulorum P. II. *. thuris fuliginis P. VIII. *, ficus aridæ quàm pinguissimæ, sevi taurini, singulorum P. VIII. *. ceræ P. VII. *. iridis Macedonicæ, P. VI. *. sesami fricti acetabulum.

28. Maximèque nervis et articulis malagma convenit. Igitur Euthyclei est et ad articulos, et ad omnem dolorem, et ad vesicæ, et ad recenti cicatrice contractos articulos

quas ἀγκύλας Græci nominant, conveniens : quod habet fuliginis thuris acetabulum, resinæ tantumdem, galbani sine surculis sescunciam, ammoniaci, bdellii, singulorum P. *. ceræ P. S. semis. Aliud item fit, quod habet iridis, ammoniaci, galbani, nitri, singulorum P. XIV. *. resinæ liquidæ P. VI. *. ceræ P. XVI. *.

29. Ad dolores articularum Sosagoræ : Plumbi combusti, papaveris lacrymæ, corticis hyoseyami, styracis, peucedani, sevi, resinæ, ceræ pares portiones.

30. Chrysippi : resinæ liquidæ, sandarachæ, piperis, singulorum P. XII. *. quibus ceræ paulum adjicitur.

31. Ctesiphontis : ceræ Creticæ, resinæ terebinthinæ, nitri quàm ruberrimi, singulorum P. *. semis, olei cyathi tres. Sed id nitrum antè per triduum instillatâ aquâ teritur, et cum sextario ejus incoquitur, donec omnis humor consumatur. Prodest verò ea compositio etiam ad parotidas, phymata, strumam, omnemque coitum humoris emolliendum.

32. Ad articulos, fici quoque aridæ, partem nepetæ mistam, vel uvam taminiam sine seminibus cum pulegio rectè aliquis imponit.

33. Eadem podagræ præsidio sunt. Sed ad eam fit Aristonis quoque, quod habet nardi, cinnamomi, casisæ, chamæleontis, junci rotundi, singulorum P. VIII. *. sevi capriini ex irino liquati P. XX. *. iridis P. I. *. quæ in aceto quàm acerrimo jacere per XX. dies debet. Idem autem etiam recentia phymata, doloresque omnes discutit.

34. At Theoxenus ad pedum dolores, sevi à renibus partem tertiam, salis partes duas miscebat, hisque membranulam illitam imponebat, tum superinjiciebat ammoniacum thymiama in aceto liquatum.

35. At Numenius podagram cæterosque articulos induratos hoc mollebat : abrotoni, rosæ aridæ, papaveris lacrymæ, singulorum P. XII. *. resinæ terebinthinæ P.

iv. *. thuris, spumæ nitri, singulorum P. xii. *. ceræ P. iii. *. quibus adjicitur cedri cyathus unus, olei laurini cyathi tres, olei acerbi sextarius.

36. Si quando autem in articulis callus increvit, Dexius docuit imponere calcis P. iv. *. cerussæ P. viii. *. resinæ pinæ P. xx. *. piperis grana P. xx. ceræ P. ii. *. quibus dum contunduntur, hemina vini lenis instillatur.

SECT. XIX. Ex emplastris autem nulla majorem usum præstant, quàm quæ cruentis protinùs vulneribus injiciuntur, ἔγραιμα Græci vocant. Hæc enim reprimunt inflammationem, nisi magna vis eam cogit, atque illius quoque impetum minuunt; tum glutinant vulnera quæ id patiuntur, cicatricem iisdem inducunt. Constant autem ex medicamentis non pinguibus, ideoque ἀλίπαινα à Græcis nominantur.

1. Optimum ex his est quod Barbarum vocatur. Habet æruginis rasæ P. xii. *. spumæ argenti P. xx. *. aluminis; picis aridæ, resinæ pineæ aridæ, singulorum P. i. *. quibus adjiciuntur olei et aceti singulæ heminæ.

2. Alterum ad idem, quod Choaccon vocant: habet spumæ argenti P. c. *. resinæ aridæ tantundem: sed spuma prius ex tribus olei heminis coquitur. His duobus emplastris color niger est, qui ferè talis fit ex pice atque resinâ. At ex bitumine nigerrimus, ex ærugine aut æris squamâ viridis, ex minio ruber, ex cerussâ albus.

3. Paucae admodum compositiones sunt, in quibus aliquid mixturæ varietas novat. Ergo id quoque nigrum est quod βασιλικόν nominatur. Habet panacis P. i. *. galbani P. ii. *. picis et resinæ, singulorum P. x. *. olei dimidium cyathum.

4. At quod perviride est, smaragdinum appellatur, in quo sunt resinæ pineæ P. iii. *. ceræ P. i. *. æruginis P. *. semis, thuris fuliginis P. ii. *. olei tantundem et aceti, quo fuligo et ærugo in unum cogantur.

5. Est etiam coloris ferè rufi, quod celeriter ad cicatricem vulnera perducere videtur. Habet thuris P. i. *. resinæ P. ii. *. squamæ æris P. iii. *. spumæ argenti P. xx. *. ceræ P. c. *. olei heminam.

6. Prætereà est quod *παρακολλητικόν* à glutinando vocant. Constat ex his : bituminis, aluminis scissilis P. iv. *. spumæ argenti P. vi. *. et olei veteris heminâ.

7. Prætereà sunt quædam generis ejusdem, quæ, quia capitibus fractis maximè conveniunt, *κεφαλικά* à Græcis nominantur. Philotæ compositio habet terræ Eretriæ, chalcitidis, singulorum P. iv. *. myrrhæ, æris combusti, singulor. P. x. *. ichthyocollæ P. vi. *. æruginis rasæ, aluminis rotundi, misy crudi, aristolochiæ, singulorum P. viii. *. squamæ æris P. xx. *. thuris masculi P. ii. *. ceræ P. i. *. rosæ et olei acerbi ternos cyathos, aceti quantum satis est, dum arida ex eo conteruntur.

8. Aliud ad idem viride. Æris combusti, squamæ æris, myrrhæ, ichthyocollæ, singulorum P. vi. *. misy crudi, æruginis rasæ, aristolochiæ, aluminis rotundi, singulorum P. viii. *. ceræ P. vi. *. olei hemina, aceti quod satis sit.

9. Puri autem movendo non aliud melius quàm quod expeditissimum est : *τετραφάρμακον* à Græcis nominatur. Habet pares portiones ceræ, picis, resinæ, sevi taurini, si id non est, vitulini.

10. Alterum ad idem *έννεαφάρμακον* nominatur quod magis purgat. Constat ex novem rebus, cerâ, melle, sevo, resinâ, myrrhâ, rosâ, medullâ vel cervinâ, vel vitulinâ, vel bubulâ, hyssopo, butyro. Quorum ipsorum quoque pondera paria miscentur.

11. Sunt autem quædam emplastra, quibus utriusque rei facultas est, quæ si singula habenda sunt, meliora sunt; sed in copiâ rejicienda sunt, his potiùs adhibitis,

quæ propriè id quod eo tempore opus est, consequuntur. Exempli causâ duo proponam. Est igitur ad vulnera Attalum, quod habet squamæ æris P. VI. *. thuris fuliginis P. XV. *, ammoniaci tantundem, resinæ terebinthinæ liquidæ P. XXV. *. sevi taurini tantundem, aceti heminas tres, olei sextarium. At inter ea quæ fracto capiti accommodantur, habent quidam id quod ad auctorem Judæum refertur. Constat ex his: salis P. XV. *. squamæ æris rubri, æris combusti, singulorum P. XII. *. ammoniaci, thymiamatis, thuris fuliginis, resinæ aridæ, singulorum P. VI. *. resinæ colophoniacæ, ceræ, sevi vitulini curati, singulorum P. XX. *. additur aceti sesquicyathus, olei minus cyatho. Θεραπειυμένα Græci appellant, quæ curata vocamus, quum ex sevo puta omnes membranulæ diligenter exemptæ sunt, aut ex alio medicamento.

12. Sunt etiam quædam emplastra nobilia ad extrahendum. Quæ ipsa quoque ἐπισπαστικά nominantur: quale est quod, quia lauri baccas habet, διὰ δαρνίδων appellatur. In eo est, resinæ terebinthinæ P. X. *. nitri, ceræ, picis aridæ, baccarum lauri, singulorum P. XX. *. olei paulum. Quoties aut baccam, aut nucem, aut simile aliquid posuero, scire oportebit, antequam expendatur, ei summam pelliculam esse demendam.

13. Aliud eodem nomine, quod puri quoque movendo est. Sevi vitulini, ammoniaci, thymiamatis, picis, ceræ, nitri, baccarum lauri, resinæ aridæ, aristolochiæ, pyrethri, pares portiones.

14. Præter hæc est Philocratis, quod habet salis ammoniaci P. VII. *. aristolochiæ P. VII. *. ceræ, resinæ terebinthinæ, fuliginis thuris, singulorum P. XV. *. spumæ argenti. P. XXXII. *. quibus, ut pus quoque moveant, iridis P. I. *. et galbani P. VI. adjiciuntur.

15. Optimum tamen ad extrahendum est id quod à similitudine sordium ῥυπῶδες Græci appellant. Habet

myrrhæ, croci, iridis, propolis, bdellii, capitulorum Punici mali, aluminis et scissilis et rotundi, misy, chalcitidis, atramenti sutorii cocti, panacis, salis ammoniaci, visci, singulorum P. iv. *. aristolochiæ P. viii. *. squamæ æris P. xvi. *. resinæ terebinthinæ P. lxxv. *. ceræ, et sevi vel taurini vel hircini singulorum P. c. *.

16. Hecateo quoque auctore, emplastrum generis ejusdem fit ex his : galbani P. ii. *. fuliginis thuris P. iv. *. picis P. vi. *. ceræ et resinæ terebinthinæ, singulorum P. viii. *. quibus paulum irini ungenti miscetur.

17. Valens quoque ad idem emplastrum viride Alexandrinum est. Habet aluminis scissilis P. viii. *. salis ammoniaci P. *. vii. squamæ æris P. xvi. *. myrrhæ, thuris, singulorum P. xviii. *. ceræ P. cl. *. resinæ colophoniacæ aut pineæ P. cc. *. olei heminam, aceti sextarium.

18. Quædam autem sunt emplastra exedentia, quæ σήπιζα Græci vocant : quale est id quod habet resinæ terebinthinæ, fuliginis thuris, singulorum P. *. ii. squamæ æris P. i. *. ladani P. ii. *. aluminis tantundem, spumæ argenti P. iv. *.

19. Exest etiam vehementer corpus, atque ossa quoque resolvit, et supercrescentem carnem coercet id quod habet spumæ argenti, squamæ æris, uncias singulas, nitri ignem non experti, lapidis Asii, aristolochiæ P. sextantes; ceræ, resinæ terebinthinæ, thuris, olei veteris, atramenti sutorii, salis ammoniaci P. semis, æruginis rasæ P. bessem, aceti scillitici heminam, vini Aminæi tantundem.

20. Sunt etiam adversus morsus quædam accommodata, quale est Diogenis nigrum, quod habet bituminis, ceræ, resinæ pineæ aridæ, singulorum P. xx. *. spumæ argenti P. c. *. olei sextarium. Aut in quo sunt squamæ

aëris P. iv. *. cerussæ et æruginis rasæ, singulorum P. viii. *. ammoniaci P. xii. ceræ, resinæ pineæ, singulorum P. xxv. *. spumæ argenti P. c. *. olei sextarium. Aut in quo sunt squamæ aëris P. xiv. *. galbani P. vi. *. cerussæ et æruginis, singulor. P. viii. *. ammoniaci P. xii. ceræ, resinæ pineæ, singulorum P. xxxv. *. ex quibus spuma argenti concoquitur.

21. Rubrum quoque emplastrum quod Ephesium vocatur, huc aptum est. Habet resinæ terebinthinæ P. ii. *. galbani P. iv. minii Sinopici P. vi. *. thuris fuliginis P. vi. *. ceræ P. viii. *. spumæ argenti P. xxxvi. *. olei veteris heminam.

22. Item id quod ex his constat : squamæ aëris, thuris fuliginis, singulorum P. iv. *. galbani P. iv. *. salis ammoniaci P. *. xii. ceræ P. xxv. *. olei tribus heminis. Hæc autem aliis quoque recentioribus vulneribus rectè imponuntur.

23. Sunt etiam alba lenia (λευκὰ Græci vocant) ferè non gravibus vulneribus accommodata, præcipuèque senilibus. Quale est quod habet cerussæ P. lii. *. sevi vitulini curati, et ceræ, singulorum P. lviii. *. olei heminas tres, ex quibus cerussa coquitur.

24. Aliud quod habet cerussæ P. xx. *. ceræ P. lv. *. olei heminam, aquæ sextarium. Quæ quoties adjiciuntur cerussæ vel spumæ argenti, scire licet illa ex his coquenda esse. Est autem ea percandida compositio quæ suprâ posita est, ideòque elephantina nominatur.

25. Lenia quoque quædam emplastra sunt, quas λιπαράς ferè Græci nominant; ut id quod habet minii P. iv. *. spumæ argenti P. xxv. *. ceræ et adipis suillæ, singulor. P. xxxvii. *. vitellos quatuor.

26. Alia compositio generis ejusdem : ceræ, resinæ terebinthinæ, singulorum P. v. *. cerussæ P. viii. *. spumæ argenti, plumbi recrementi (σκωρίαν μολύβδου

Græci vocant) singulorum P. x. cicini olei, et myrtei, singulorum heminae.

27. Tertia, quæ ad auctorem Archagathum refertur : misy cocti, æris combusti, singulorum P. iv. *. cerussæ coctæ P. viii. *. resinæ terebinthinæ P. x. *. spumæ argenti P. vi. *.

28. Etiam una generis ejusdem : spumæ argenti, ceræ, adipis suillæ, singulorum P. xxvii. *. vitelli cocti quatuor, rosæ hemina. Aut cerati ex oleo myrteo facti partes tres, adipis suillæ pars quarta, paulum ex plumbi recremento. Aut spumæ argenti selibra, ex olei hemina, et aquæ marinæ alterâ ; cocta donec bullire desierit, cui paulum ceræ sit adjectum. Aut pares portiones ceræ, sevi, stibii, spumæ argenti, cerussæ.

SECT. XX. 1. Pastilli quoque facultates diversas habent. Sunt enim ad recentia vulnera glutinanda sanandaque apti : qualis est qui habet chalcitidis, misy, spumæ nitri, floris æris, gallæ, aluminis scissilis modicè cocti, singulorum P. i. *. æris combusti, capitulorum mali Punici, singulorum P. iii. *. Hunc oportet diluere aceto, ac sic, ubi vulnus glutinandum est, illinere. At si nervosus aut musculosus is locus est, commodius est cerato miscere, sic ut illius octo partes, nona hujus sit.

Alius ad idem constat ex his, bituminis, aluminis scissilis, singulorum P. i. *. æris combusti P. iv. spumæ argenti P. xi. *. olei sextario.

2. Sed longè Polybi celeberrimus est : σφραγίς autem nominatur : qui habet aluminis scissilis P. iv. *. atramenti sutorii P. ii. *. myrrhæ P. v. *. aloës tantumdem, capitulorum Punici mali, fellis taurini, singulorum P. vi. * : quæ contrita vino austero excipiuntur.

3. Ad ulcera sordida, et nigritiem in auribus, naribus, obscenis partibus, inflammationesque eorum : chry-

socollæ P. i. *. atramenti sutorii, aluminis scissilis, singulorum P. ii. *. halicacabi corticis P. iv. *. minii P. vi. *. spumæ argenti P. xii. *. cerussæ P. xvi. *. quæ ex aceto et coguntur, et, ubi utendum est, diluuntur.

4. Andronis verò est ad uvam inflammatam, ad naturalia sordida, etiam cancro laborantia. Gallæ, atramenti sutorii, myrrhæ, singulorum P. i. *. aristolochiæ, aluminis scissilis, singulorum P. ii. *. capitulorum Punici mali P. xxv. *. ex passo coactorum, et, quòum usus exigit, aceto vel vino dilutorum, prout valentius aut lenius vitium est id cui medendum est.

5. Propriè autem ad ani fissa, vel ora venarum fundentia sanguinem, vel cancerum: æruginis P. ii. *. myrrhæ P. iv. gummi P. viii. *. thuris, P. xii. stibis, lacrymæ papaveris, acaciæ, singulorum P. xvi. Quæ ex vino et teruntur, et in ipso usu deliquantur.

6. Expellere autem ex vesicâ cum urinâ calculum videtur hæc compositio: cassiæ, croci, myrrhæ, costi, nardi, cinnamomi, *dulcis radice, balsami, hyperici, pares portiones conteruntur, deindè vinum lene instillatur, et pastilli fiunt, qui singuli habeant P. i. *. hique singuli quotidie mane jejuno dantur.

SECT. XXI. 1. Hæc tria compositionum genera, id est, quæ in malagmatis, emplastris pastillisque sunt, maximum præcipuèque varium usum præstant. Sed alia quoque utilia sunt, ut ea quæ feminis subjiciuntur: $\pi\epsilon\sigma\sigma\omicron\delta\varsigma$ Græci vocant. Eorum hæc proprietas est: medicamenta composita molli lanâ excipiuntur, eaque lana in naturalibus conditur.

Ad sanguinem autem evocandum, cauceis duabus adjicitur nistri P. i. *. aut alii semen conteritur: adjicitur myrrhæ paululum: et unguento susino miscetur: aut cucumeris silvestris pars interior, ex lacte muliebri diluitur.

2. Ad vulvam molliendam, ovi vitellus, et fenum Græcum, et rosa et crocum temperantur. Aut elaterii P. II. *. salis tantundem, uvæ taminiae P. VI. *. melle excipiuntur.

3. Aut, Boetho auctore, croci, resinæ terebinthinæ, singulorum P. IV. *. myrrhæ P. II. *. rosæ P. I. *. sevi vitulini P. II. *. ceræ P. II. *. miscentur.

4. Optima autem adversus inflammationes vulvæ Numenii compositio est, quæ habet croci P. III. *. ceræ P. I. *. butyri P. VIII. *. adipis anserini P. XII. *. vitellos coctos duos, rosæ minus cyatho.

5. Si verò infans intus decessit, quò facilius ejiciatur, malicorium ex aquâ terendum, eoque utendum est.

6. Si concidere vitio locorum mulier solet, cochleæ cum testis suis comburendæ conterendæque, deindè his mel adjiciendum est.

7. Si non comprehendit, adeps leonina ex rosâ mollienda est.

SECT. XXII. I. Quædam autem mixturæ medicamentorum sunt, quibus aridis neque coactis utimur, sic ut inspergamus, aut cum aliquo liquido mixta illinimus. Quale est ad carnem supercrescentem exedendam, quod habet squamæ æris, fuliginis thuris, singulorum P. I. *. aruginis P. II. *. Hæc autem eadem cum melle purgant ulcera; cum cerâ implent. Misy quoque et galla, si paribus portionibus misceantur, corpus consumunt, eaque vel arida inspergere licet, vel excepta cadmiâ illinire.

2. Putrem verò carnem continet, neque ultrâ serpere patitur, et leniter exest mel vel cum lenticulâ, vel cum marrubio, vel cum oleæ foliis antè ex vino decoctis. Item sertula campana in mulso cocta, deindè contrita, aut calx cum cerato, aut amaræ nuges cum allio, sic ut hujus pars tertia sit, paulumque his croci adjiciatur. Aut

quod habet spumæ argenti P. vi.*. cornu bubuli combustum P. xii.*. olei myrtei et vini cyathos ternos. Aut quod ex iis constat : floris Punici mali, atramenti sutorii, aloës, singulorum P. ii.*. aluminis scissilis, thuris, singulorum P. iv.*. gallæ P. viii.*. aristolochiæ P. x.*. Vehementius idem fecit etiam adurendo auripigmentum cum chalcitide, et aut nitro, aut calce, aut chartâ combustâ. Item sal cum aceto. Vel ea compositio quæ habet chalcitidis, capitulorum Punici mali, aloës, singulorum P. ii.*. aluminis scissilis, thuris, singulorum P. iv.*. gallæ P. viii.*. aristolochiæ P. x.*. mellis quantum satis sit ad ea cogenda. Vel cantharidum, sulfuris, singulorum P. i.*. lolii P. iii.*. quibus adjicitur picis liquidæ quantum satis est ad jungendum. Vel chalcitis quoque cum resinâ et rutâ mixta; aut cum eadem resinâ diphryges; aut uva taminia cum pice liquidâ. Idem verò possunt fæces vini combustæ, et calcis, et nitri pares portiones, vel aluminis scissilis P. iv.*. thuris, sandarachæ, nitri, singulorum P. i.*. gallæ P. viii.*. aristolochiæ P. x.*. mellis quantum satis est.

3. Est etiam Hieræ compositio, quæ habet myrrhæ, chalcitidis, singulorum P. ii.*. aloës, thuris, aluminis scissilis, singulorum P. iv.*. aristolochiæ, gallæ immaturæ, singulorum P. viii.*. malicorii contriti P. x.*.

4. Est Judæi, in quâ sunt calcis partes duæ, nitri quàm ruberrimi pars tertia, quæ urinâ impuberis pueri coguntur, donec strigmenti crassitudo sit. Sed subindè is locus, cui id illinitur, madefaciendus est.

5. At Iollas, chartæ combustæ, sandarachæ, singulorum P. i.*. calcis P. ii. auripigmenti tantumdem miscbat.

6. Si verò ex membranâ quæ super cerebrum est, profluit sanguis, vitellus combustus et contritus inspergi debet. Si ex alio loco sanguinis profluvium est, auri-

pigmenti, squamæ æris, singulorum P. i.*. sandarachæ P. ii.*. marmoris cocti P. iv.*. inspergi debent. Eadem cancro quoque obsistunt. Ad inducendam cicatricem, squamæ æris, thuris fuliginis, singulorum P. ii.*. calcis P. iv.*. Eadem increscentem quoque carnem coercent.

7. Timæus autem ad ignem sacrum vel ad cancerum his utebatur: myrrhæ P. ii.*. thuris, atramenti sutorii, singulorum P. iii.*. sandarachæ, auripigmenti, squamæ æris, singulorum P. iv.* gallæ P. vi.* cerussæ combustæ P. viii. Eadem vel arida inspersa, vel melle excepta, idem præstant.

8. Sternutamenta verò vel albo veratro, vel struthio coniecto in nares excitantur, vel his mistis, piperis, veratri albi, singulor. P. ii.*. castorei pondo i.*. spumæ nitri P. i.*. struthii P. ii.*.

9. Gargarizationes autem aut lævandî causâ fiunt, aut reprimendi, aut evocandi. Lævant lac, cremor vel ptisanæ vel furfurum. Reprimit aqua in quâ vel lenticula, vel rosa, vel rubus, vel cotoneum malum, vel palmulæ decoctæ sunt. Evocant, sinapi, piper.

SECT. XXIII. I. Antidota rarò, sed præcipuè interdum necessaria sunt, quia gravissimis casibus opitulantur. Ea rectè quidem dantur collisis corporibus, vel perictus, vel ubi ex alto deciderunt, vel in viscerum, laterum, faucium, interiorumque partium doloribus. Maximè autem desideranda sunt adversùs venena, vel per morsus, vel per cibos, aut potiones nostris corporibus inserta.

Unum est quod habet lacrymæ papaveris P. iv.*. acori malobathri P. v.*. iridis Illyricæ, gummi, singulorum P. i i.*. anisi P. iii.*. nardi Gallici, foliorum rosæ aridorum, cardamomi, singulorum P. iv.*. petroselini P. iv.*. trifolii P. v.*. casiaè nigræ, silis, bdellii, balsami, seminis piperis albi, singulorum P. *v. styracis P. *v. myr-

rhæ, opopanax, nardi Syri, thuris masculi, hypocistidis succi, singulorum P. vi. *. castorei P. vi. *. costi, piperis albi, galbani, resinæ terebinthinæ, croci, floris junci rotundi, singulorum P. *. vi. dulcis radice P. viii. *. quæ vel melle vel passo excipiuntur.

2. Alterum quod Zopyrus regi Ptolemæo dicitur composuisse, atque Ambrosiam nominasse, ex his constat: Costi, thuris masculi, singulorum P. v. *. piperis albi P. ii. *. floris junci rotundi P. ii. *. cinnamomi P. iii. *. casia nigra P. iv. *. croci Cilicii P. *. iv. myrrhæ quam stacten nominant P. v. *. nardi Indici P. *. v. Quæ singula contrita melle cocto excipiuntur: deinde ubi utendum est, id quod Ægyptiæ fabæ magnitudinem impleat, in potione vini diluitur.

3. Nobilissimum autem est Mithridatis quod quotidie sumendo rex ille dicitur adversus venenorum pericula tutum corpus suum reddidisse. In quo hæc sunt, costi P. *. z. acori P. v. *. hyperici, cumini, sagapeni, acaciae succi, iridis Illyricæ, cardamomi, singulorum P. ii. *. anisi P, iii. *. nardi Gallici, gentianæ radice, aridorum rosæ foliorum, singulorum P. iv. *. papaveris lacrymæ, petroselini, singulorum P. *. iv. casia, silis, lolii, piperis longi, singulorum P. vi. *. styracis P. *. v. castorei, thuris, hypocistidis succi, myrrhæ, opopanax, singulorum P. vi. *. malobathri folii P. vi. *. floris junci rotundi, resinæ terebinthinæ, galbani, dauci Cretici seminis, singulorum P. *. v. nardi, opobalsami, singulorum P. vi. thlaspis P. *. vi. radice Ponticæ P. vii. *. croci, zinziberis, cinnamomi, singulorum P. *. viii. Hæc contrita melle excipiuntur, et adversus venenum, quod magnitudinem nucis Græcæ impleat, ex vino datur. In cæteris autem affectibus corporis pro modo eorum, vel quod Ægyptiæ fabæ, vel ervi quod magnitudinem impleat, satis est.

SECT. XXIV. 1. Acopa quoque utilia nervis sunt. Quale est quod habet floris junci rotundi P. *. II. costi, junci quadrati, lauri baccarum, ammoniaci, cardamomi, singulorum P. *. IV. myrrhæ, æris combusti, singulorum P. *. VII. iridis Illyricæ, ceræ, singulorum P. IV. *. Alexandrini calami, junci rotundi, aspalathi, xylobalsami, singulorum P. XVII. *. sevi P. I. *. unguenti irini cyathum.

2. Alterum quod εὐωδέες vocant, hoc modo fit. Ceræ P. *. II. olei tantundem, resinæ terebinthinæ ad nucis juglandis magnitudinem, simul incoquantur, deindè in mortario teruntur, instillaturque subindè quàm optimi mellis acetabulum, tum irini unguenti et rosæ terni cyathi.

3. Ἐγγυρεα autem Græci vocant liquida quæ illinuntur. Quale est quod fit ad ulcera purganda et implenda, maximè inter nervos, paribus portionibus inter se mixtis, butyri, medullæ vitulinæ, sevi vitulini, adipis anserinæ, ceræ, mellis, resinæ terebinthinæ, rosæ, olei cicini. Quæ separatim omnia liquantur, deindè liquida miscentur, et tum simul teruntur. Et hoc quidem magis purgat: magis verò emollit, si pro rosâ cyprus infunditur.

4. Ad sacrum ignem spumæ argentî P. VI. *. cornu bubuli combusti P. II. *. conteruntur, adjiciturque invicem vinum, et id quod specialiter sic vocatur, et myrteum, donec utriusque terni cyathi conficiantur.

SECT. XXV. 1. Catapotia quoque multa sunt, variisque de causis fiunt. Anodyna vocant quæ somno dolorem levant: quibus uti, nisi nimia necessitas urget, alienum est: sunt enim ex vehementibus medicamentis et stomacho alienis. Prodest tamen etiam ad concoquendum, quod habet papaveris lacrymæ, galbani, singulorum P. I. *. myrrhæ, castorei, piperis, singulorum P. II. *. Ex quibus quod ervi magnitudinem habet, satis est devorasse.

2. Alterum stomacho pejus, ad somnum valentius, ex his fit: mandragoræ P. *. II. apii seminis, item hyoscyami seminis, singulorum P. IV. * quæ ex vino teruntur. Unum autem ejusdem magnitudinis quæ supra posita est, abundè est sumpsisse.

3. Sive autem capitis dolores, sive ulcera, sive lippitudo, sive dentes, sive spiritus difficultas, sive intestinorum tormenta, sive inflammatio vulvæ est, sive coxa, sive jecur aut lienis, aut latus torquet, sive vitio locorum aliqua prolabitur et obmutescit, occurrit dolõri per quietem ejusmodi catapotium. Silis, acori, rutæ silvestris seminis, singulorum P. II. *. castorei, cinnamomi, singulorum P. II. *. papaveris lacrymæ, panacis, radice mandragoræ, malorum aridorum, junci rotundi floris, singulorum P. II. *. piperis grana LVI. Hæc per se contrita, rursus instillato subindè passo, simul omnia teruntur, donec crassitudo sordium fiat. Ex eo paulùm aut devoratur, aut aquâ diluitur et potui datur.

4. Quin etiam silvestris papaveris quùm jam ad excipiendam lacrymam maturum est, manipulus qui manu comprehendi potest, in vas demittitur et superinfunditur aqua quæ id contegat, atque ita coquitur. Ubi jam benè manipulus is coctus est, ibidem expressus, projicitur; et cum eo humore passum pari mensurâ miscetur, infervetque donec crassitudinem sordium habeat. Quùm refrixit, catapotia ex eo fiunt ad nostræ fabæ magnitudinem, habentque usum multiplicem. Nam et somnum faciunt vel per se assumpta, vel ex aquâ data, et aurium dolores levant, adjectis exiguo modo rutæ succo ac passo. Et tormina supprimunt ex vino liquata, et inflammationem vulvæ coërcent, mixtâ cerato ex rosâ facto, quùm paulùm his croci quoque accessit, et ex aquâ fronti inductâ pituitam in oculos decurrentem tenent.

5. Item si vulva dolens somnum prohibet, croci P. II. *.

anisi, myrrhæ, singulorum P. i. *. papaveris lacrymæ P. iv. *. cicutæ seminis P. viii. *. miscentur, excipiunturque vino vetere, et quod lupini magnitudinem habet in tribus cyathis aquæ diluitur, id tamen in febre periculose datur.

6. Ad sanandum jecur nitri P. ii. *. croci, myrrhæ, nardi Gallici, singulorum P. i. *. melle excipiuntur, daturque quod Ægyptiæ fabæ magnitudinem habeat.

7. Ad lateris dolores finiendos, piperis, aristolochiæ, nardi, myrrhæ, pares portiones.

8. Ad thoracis, nardi P. i. *. thuris, casiæ, singulorum P. iii. *. myrrhæ, cinnamomi, singulorum P. vi. *. croci P. viii. *. resinæ terebinthinæ quadraus, mellis hemina tres.

9. Ad tussim Athenionis; myrrhæ, piperis, singulorum P. i. *. castorei, papaveris lacrymæ, singulorum P. i. *. Quæ separatim contusa postea junguntur, et ad magnitudinem fabæ nostræ bina catapotia manè, bina noctu dormituro dantur.

10. Si tussis somnum prohibet, ad utrumque Heraculidis Tarentini: croci P. i. *. cinnamomi, castorei, papaveris lacrymæ, singulorum P. i. *. myrrhæ, piperis longi, costi, galbani, singulorum P. ii. *.

11. Quod si purganda sunt ulcera in faucibus tussientibus: panacis, myrrhæ, resinæ terebinthinæ, singulorum P. v. *. galbani P. ii. *. hyssopi P. ii. *. contenda sunt, hisque hemina mellis adjicienda, et quod digito excipi potest, devorandum est.

12. Colice verò Casii ex his constat: costi, anisi, castorei, singulorum P. iii. *. petroselini P. iv. *. piperis et longi et rotundi, singulorum P. v. *. papaveris lacrymæ, junci rotundi, myrrhæ, nardi, singulorum P. vi. *. quæ melle excipiuntur. Id autem et devorari potest, et ex aqua calidâ sumi.

13. Infantem verò mortuum aut secundas expellit aquæ potio, cui salis ammoniaci P. i. *. aut cui dictami Cretici P. i. *. adjectum est.

14. Ex partu laboranti erysimum ex vino tepido jejuna dari debet.

15. Vocem adjuvat thuris P. i. *. in duobus cyathis vini datum.

16. Adversus urinæ difficultatem, piperis longi, castorei, myrrhæ, galbani, papaveris lacrymæ, croci, costi, unciæ singulæ, styracis, resinæ terebinthinæ pondo sextantes, mellis, absinthii cyathi singuli. Ex quibus ad magnitudinem fabæ Ægyptiæ, et manè et cœnato dari debet.

17. Arteriæ verò hoc modo fit. Casiæ, iridis, cinnamomi, nardi, myrrhæ, thuris, singulorum P. i. *. croci P. i. *. piperis grana xxx. ex passi tribus sextariis decoquantur, donec mellis crassitudo his fiat. Aut croci, myrrhæ, thuris, singulorum P. i. *. conjiciuntur in passi eundem modum, eodemque modo decoquantur. Aut ejusdem passi heminæ tres usque eò coquantur, donec extracta indè gutta indurescat, et adjicitur tritæ casiæ P. i. *.

SECT. XXVI. I. Quùm facultates medicamentorum proposuerim, genera in quibus noxa corpori est, proponam. Ea quinque sunt: quùm quid extrinsecus læsit, ut in vulneribus: quùm quid intrà seipsum corruptum est, ut in cancro: quùm quid innatum est, ut in vesicâ calculus: quùm quid increvit, ut vena quæ intumescens in varicem convertitur: quùm quid deest, ut quùm curta pars aliqua est. Ex his alia sunt in quibus plus medicamenta, alia in quibus plus manus proficit. Ego dilatis iis quæ præcipuè scalpellum et manum postulant, nunc de iis dicam quæ maximè medicamentis egent. Dividam autem hanc quoque curandi partem sicut priorem: et

antè dicam de iis quæ in quamlibet partem corporis incidunt; tùm de iis quæ certas partes infestant. Incipiam à vulneribus.

In his autem antè omnia scire medicus debet, quæ insanabilia sint, quæ difficilem curationem habeant, quæ promptiorem. Est enim prudentis hominis, primùm eum qui servari non potest, non attingere, nec subire speciem ejus, ut occisi, quem sors ipsius peremit: deindè ubi gravis metus sine certâ tamen desperatione est, indicare necessariis periclitantis in difficili rem esse, ne, si victa ars malo fuerit, vel ignorasse, vel fefellisse videatur. Sed ut hæc prudenti viro conveniunt, sic rursus histrionis est parvam rem attollere, quò plus præstitisse videatur. Obligari quoque æquum est confessione promptæ rei, quò curiosiùs etiam circumspiciat ne, quod per se exiguum est malum, majus curantis negligentia fiat.

2. Servari non potest: cui basis cerebri, cui cor, cui stomachus, cui jecinoris portæ, cui in spinâ medulla percussa est; cuique aut pulmo medius, aut jejunum, aut tenuius intestinum, aut ventriculus, aut renes vulnerati sunt; cuive circa fauces grandes venæ vel arteriæ præcisæ sunt.

3. Vix autem ad sanitatem perveniunt, quibus ullâ parte pulmo, aut jecinoris crassum, aut membrana quæ continet cerebrum, aut lienis, aut vulva, aut vesica, aut ullum intestinum, aut septum transversum vulneratum est. Hi quoque in præcipiti sunt, in quibus usque ad grandes intusque conditas venas in alis vel poplitibus, mucro desedit. Periculosa etiam vulnera sunt ubicumquè venæ majores sunt, quoniam exhaurire hominem profusione sanguinis possunt. Idque evenit non in alis tantum atque poplitibus, sed etiam in his venis quæ ad anum testiculosque perveniunt. Præter hæc,

malum vulnus est quodcunque in alis vel feminibus, vel inanibus locis, vel in articulis, vel inter digitos est: item quodcunque musculum, aut nervum, aut arteriam, aut membranam, aut os, aut cartilaginem læsit. Tutissimum omnium quod in carne est.

4. Et hæc quidem loco vel meliora vel pejora sunt. Modò verò periculum facit quodcunque magnum est.

5. Aliquid etiam in vulneris genere figuræque est. Nam pejus est quod etiam collisum, quàm quod tantum discissum est, adeò ut acuto quoque, quàm retuso telo vulnerari commodius sit. Pejus etiam vulnus est, ex quo aliquid excisum est, ex quove caro aliâ parte abscissa est, aliâ dependet. Pessima, quæ plaga in orbem est; tutissima quæ lineæ modo recta est: quò deindè propiùs huic illive figuræ vulnus est, eò vel deterius, vel tolerabilius est.

6. Quin etiam confert aliquid et ætas, et corpus, et vitæ propositum, et anni tempus: quia faciliùs sanescit puer vel adolescens, quàm senior, valens quàm infirmus: neque nimis tenuis, neque nimis plenus, quàm si alterum ex his est: integri habitùs quam corrupti, exercitatus quàm iners, sobrius et temperans quàm vino venerique deditus. Opportunissimum quidem curationi tempus vernum est, aut certè neque fervens neque frigidum: siquidem vulnera et nimius calor et nimium frigus infestant; maximè tamen horum varietas, ideòque perniciosissimus autumnus est.

7. Sed pleraque ex vulneribus oculis subjecta sunt, quorundam ipsæ sedes indices sunt, quas alio loco demonstravimus, quum positus interiorum partium ostendimus. Veruntamen quia quædam vicina sunt, interestque vulnus in summâ parte sit, an penitus penetraverit, necessarium est notas subjicere per quas quid intùs ictum sit, scire possimus, et ex quibus vel es vel desperatio oriatur.

8. Igitur, corde percusso, sanguis multus effertur, venæ languescunt, color pallidissimus, sudores tanquàm irrorato corpore frigidi malique odoris, oriuntur; extremisque partibus frigidis, matura mors sequitur.

9. Pulmone verò icto, spirandi difficultas est, sanguis ex ore spumans, ex plagâ rubens, simulque etiam spiritus cum sono fertur: in vulnus inclinari juvat, quidam sine ratione consurgunt. Multi si in ipsum vulnus inclinati sunt, loquuntur; si in aliam partem, obmutescunt.

10. Jecinoris autem vulnerati notæ sunt, multus sub dextrâ parte præcordiorum profusus sanguis, ad spinam reducta præcordia, in ventrem cubandi dulcedo, punctiones doloresque usque ad jûgulum junctumque ei latum scapularum os intenti: quibus nonnunquàm etiam biliosus vomitus accedit.

11. Renibus verò percussis, dolor ad inguina testiculosque descendit, difficulter urina redditur, eaque aut est cruenta, aut cruor fertur.

12. At liene icto, sanguis niger à sinistra parte prorumpit, præcordia cum ventriculo ab eadem parte indurescunt, sitis ingens oritur, dolor ad jugulum, sicut jecinore vulnerato, venit.

13. At quùm vulva percussa est, dolor inguinibus et coxis et femoribus est: sanguinis pars per vulnus, pars per naturale descendit, vomitus bilis insequitur. Quædam obmutescunt, quædam mente labuntur, quædam sui compotes, nervorum oculorumque dolore urgeri se confitentur, morientesque tandem eadem, quæ corde vulnerato, patiuntur.

14. Sin cerebrum membranave ejus vulnus accepit, sanguis per nares, quibusdam etiam per aures exit, ferèque bilis vomitus insequitur: quorundam sensus obtunduntur, appellatique ignorant; quorundam trux

vultus est, quorundam oculi quasi resoluti huc atque illuc moventur : ferèque tertio vel quinto die delirium accedit : multorum etiam nervi distenduntur. Ante mortem autem plerique fascias, quibus caput deligatum est, lacerant, ac nudum vulnus frigori obijciunt.

15. Ubi stomachus autem percussus est, singultus et bilis vomitus insequitur : si quid cibi vel potionis assumptum est, id redditur citò. Venarum motus elanguescunt, sudores tenues oriuntur, per quos extremæ partes frigescent.

16. Communes verò jejuni intestini et ventriculi vulnerati notæ sunt. Nam cibus et potio per vulnus exeunt, præcordia indurescunt, nonnunquam bilis per os redditur : intestino tantùm sedes inferior est. Cætera intestina icta vel stercus vel odorem ejus exhibent.

17. Medullâ verò, quæ in spinâ est, discissâ, nervi resolvuntur, aut distenduntur, sensus intercidit, interposito tempore aliquo, sine voluntate inferiores partes vel semen, vel urinam, vel etiam stercus excernunt.

18. At si septum transversum percussum est, præcordia sursùm contrahuntur, spina dolet, spiritus rarus est, sanguis spumans fertur.

19. Vesicâ verò vulneratâ, dolent inguina : quod super pubem est, intenditur : pro urinâ sanguis, aut ex ipso vulnere urina descendit, stomachus afficitur. Itaque aut bilem vomunt, aut singultiunt : frigus, et ex eo mors sequitur.

20. His cognitis, etiam nunc quædam alia noscenda sunt, ad omnia vulnera ulceraque, de quibus dicturi sumus, pertinentia. Ex his autem exit sanguis, sanies, pus. Sanguis omnibus notus est : sanies est tenuior hoc, variè crassa, et glutinosa et colorata, Pus crassissimum, albidissimumque; glutinosius et sanguine et sanie. Exit autem sanguis ex vulnere recenti aut jam sanescente :

sanies est inter utrumque tempus : pus ex ulcere jam ad sanitatem spectante. Rursus et sanies, et pus quasdam species Græcis nominibus distinctas habent. Est enim quædam sanies, quæ vel ἰχὼρ, vel μελικηρία nominatur : est pus quod ἐλαϊῶδες appellatur. Ἰχὼρ tenuis, subalbidus ex malo ulcere exit, maximèque ubi, nervo læso, inflammatio secuta est. Μελικηρία crassior est, glutinosior, subalbida, mellique albo subsimilis. Fertur hæc quoque ex malis ulceribus, ubi nervi circa articulos læsi sunt, et inter hæc loca, maximè ex genibus. Ἐλαϊῶδες tenue, subalbidum, quasi unctum, colore atque pinguitudine, oleo albo non dissimile, apparet in magnis ulceribus sanescentibus. Malus autem est sanguis nimium aut tenuis aut crassus, colore vel lividus vel niger, aut pituita mixtus aut varius : optimus calidus, rubens, modicè crassus, non glutinosus. Itaque protinùs ejus vulneris expedita magis curatio est, ex quo sanguis bonus fluxit. Itemque postea spes in his major est, ex quibus melioris generis quæque proveniunt. Sanies igitur mala est, multa, nimis tenuis, livida, aut pallida, aut nigra, aut glutinosa, aut mali odoris, aut quæ et ipsum ulcus, et junctam ei cutem erodit. Melior est non multa, modicè crassa, subrubicunda aut subalbida. Ichor autem pejor est, multus, crassus, sublividus aut subpallidus, glutinosus, ater, calidus, mali odoris : tolerabilior est subalbidus, qui cætera omnia contraria prioribus habet. Meliceria autem mala est, multa et percassa : melior quæ et tenuior et minus copiosa est. Pus inter hæc optimum est : sed id quoque pejus est, multum, tenue dilutum, magisque si ab initio tale est : itemque si colore sero simile, si pallidum, si lividum, si fæculentum est : præter hæc, si malè olet ; nisi tamen locus hunc odorem excitat. Melius est, quò minus est, quò crassius, quò albidius : itemque si læve est, si nihil olet, si

æquale est, modo tamen convenire et magnitudini vulneris et tempori debet. Nam plus ex majore, plus nondum solutis inflammationibus naturaliter fertur. Elæodes quoque pejus est, multum, et parùm pingue: quò minus autem, quòque id ipsum pinguius, eò melius est.

21. Quibus exploratis, ubi aliquis ictus est qui servari potest, protinùs prospicienda duo sunt, ne sanguinis profusio, neve inflammatio interimat. Si profusionem timemus, quod ex sede vulneris et ex magnitudine ejus, et ex impetu ruentis sanguinis intelligi potest, siccis linamentis vulnus implendum est, suprâque imponenda spongia, ex aquâ frigidâ expressa, ac manu super comprimenda. Si parùm sic sanguis conquiescit, sapiùs linamenta mutanda sunt: et si sicca parùm valent, aceto madefacienda sunt. Id vehemens ad sanguinem suppressendum est: ideòque quidam id vulnere infundunt. Sed alius rursùs metus subest, ne, nimis valenter ibi retenta materia magnam inflammationem postea moveat. Quæ res efficit, ut neque rodentibus medicamentis, neque adurentibus, et ob id ipsum inducentibus crustam, quamvis pleraque ex his sanguinem supprimunt, sit utendum: sed, si semel ad ea decurritur, iis potiùs quæ mitiùs idem efficiunt. Quod si illa quoque profluvio vincuntur, venæ quæ sanguinem fundunt apprehendendæ, circaque id quod ictum est, duobus locis deligandæ, intercidendæque sunt, ut et in se ipsæ coeant, et nihilominus ora præclusa habeant. Ubi ne id quidem res patitur, possunt ferro candenti aduri. Sed etiam satis multo sanguine effuso ex eo loco, quo neque nervus neque musculus est, ut puta in fronte, vel superiore capitis parte, commodissimum est cucurbitulam admovere à diversâ parte, ut illuc sanguinis cursus revocetur.

22. Et adversus profusionem quidem in his auxilium est; adversus inflammationem autem in ipso sanguinis

cursum. Ea timeri potest, ubi læsum est vel os, vel nervus, vel cartilago, vel musculus: aut ubi parùm sanguinis pro modo vulneris fluxit. Ergo quoties quid tale erit, sanguinem maturè suppressere non oportebit, sed pati fluere, dùm tutum erit, adeò ut, si parùm fluxisse videbitur, mitti quoque ex brachio debeat, utique si corpus juvenile et robustum et exercitatum est, multòque magis si id vulnus ebrietas præcessit. Quod si musculus læsus videbitur, præcidendus erit: nam percussus mortiferus est, præcisus sanitatem recipit.

23. Sanguine autem vel suppresso, si nimius erumpit, vel exhausto, si per se parùm fluxit, longè optimum est, vulnus glutinari. Potest autem id quod vel in cute vel etiam in carne est, si nihil ei præterea mali accedit. Potest caro, alià parte dependens, alià inhærens, si tamen etiamnum integra est, et conjunctione corporis fovetur. In his verò quæ glutinantur, duplex curatio est. Nam si plaga in molli parte est, sui debet; maximèque si discissa auris ima est, vel imus nasus, vel frons, vel bucca, vel palpebra, vel labrum, vel circa guttur cutis, vel venter. Si verò in carne vulnus est, hiatque, neque in unum oræ faciliè attrahuntur, sutura quidem aliena est: imponendæ verò fibulæ sunt (*ἀγκυραὶ* Græci nominant) quæ oras, paulùm tamen, contrahant, quò minùs lata postea cicatrix sit. Ex his autem colligi potest, id quoque quod alià parte dependens, alià inhærebit, si alienatum adhuc non est, suturam an fibulam postulet. Ex quibus neutra antè debet imponi, quàm intùs vulnus purgatum est, ne quid ibi concreti sanguinis relinquatur. Id enim et in pus vertitur, et inflammationem movet, et glutinari vulnus prohibet. Ne linamentum quidem, quod suppressendi sanguinis causâ inditum est, inibi relinquendum est: nam id quoque inflammat. Comprehendi verò suturâ vel fi-

bulâ non cutem tantùm, sed aliquid etiam ex carne, ubi suberit hæc, oportebit, quò valentiùs hæreat, neque cutem abrumpat. Utraque optima est ex aciâ molli non nimis tortâ, quò mitiùs corpori insadat, utraque neque nimis rara, neque nimis crebra injicienda est. Si nimis rara est, continet: si nimis crebra est, vehementer afficit; quia quò sæpiùs acus corpus transuit, quòque plura loca injectum vinculum mordet, eò majores inflammationes oriuntur, magisque æstate. Neutra etiam vim ullam desiderat; sed eatenùs utilis est, quatenùs cutis ducentem quasi suâ sponte subsequitur: ferè tamen fibulæ latius vulnus esse patiuntur. Sutura oras jungit, quæ ne ipsæ quidem inter se contingere ex toto debent, ut si quid intùs humoris concreverit, sit quâ emanet. Si quod vulnus neutrum horum recipit, id tamen purgari debet. Deindè omni vulnere primò imponenda est spongia ex aceto expressa: si sustinere aliquis aceti vim non potest, vino utendum est. Levis plaga juvatur etiam, si ex aquâ frigidâ expressa spongia imponitur. Sed ea quocunque modo imposita est, dùm madet, prodest: itaque ut inarescat, non est committendum. Licet itaque sine peregrinis et conquisitis et compositis medicamentis vulnus curare: sed si quis huic parùm confidit, imponere medicamentum debet quod sine sevo compositum sit, ex his quæ cruentis vulneribus apta esse proposui: maximeque si caro est, Barbarum; si nervi, vel cartilago, vel aliquid ex eminentibus, quales aures vel labra sunt, Polybi sphragidem. Alexandrinum quoque viride nervis idoneum est; eminentibusque partibus ea quam Græci ῥάπτουσαν vocant. Solet etiam, colliso corpore, exiguâ parte findi cutis. Quod ubi incidit, non alienum est scalpello latius aperire, nisi muscoli nervique juxtâ sint, quos incidi non expedit. Ubi satis diductum est, medicamen-

tum imponendum est. At si id quod collisum est, quamvis parùm diductum est, latiùs tamèn aperiri propter nervos aut musculos non licet, adhibenda sunt ea quæ humorem leniter extrahant, præcipuèque ex his id quod ῥυπῶδες vocari proposui.

Non alienum est etiam, ubicunquè vulnus grave est, imposito, quo id juvetur, insuper circumdare lanam succidam ex aceto et oleo: vel cataplasma, si mollis is locus est, quod leniter reprimat; si nervosus aut musculosus, quod emolliat.

24. Fascia verò ad vulnus deligandum lintea aptissima est; eaque lata esse debet, ut semel injecta non vulnus tantùm, sed paulùm utrinquè etiam oras ejus comprehendat. Si ab alterâ parte caro magis recessit, ab eâ meliùs attrahitur: si æquè ab utrâque, transversa comprehendere oras debet; aut si id vulneris ratio non patitur, media primùm injicienda est, ut tùm in utramque partem ducatur. Sic autem deliganda est, ut et contineat neque adstringat. Quod non continetur, elabitur: quod nimis adstrictum est, cancro periclitatur. Hieme sæpiùs fascia circuire debet, æstate quoties necesse est: tùm extrema pars ejus inferioribus acu assuenda est: nam nodus ulcus lædit, nisi tamen longè est. Illo neminem decipi decet, ut propriam viscerum curationem requirat ab iis de quibus suprâ posui. Nam plaga ipsa curanda extrinsecùs, vel suturâ, vel alio medicinæ genere est. In visceribus nihil movendum est, nisi, si quid ex jecinore, aut liene, aut pulmone dumtaxat extremo dependeat, præcidatur. Alioquin vulnus interius ea victûs ratio eaque medicamenta sanabunt, quæ cuique visceri convenire superiore libro proposui.

25. His ita primo die ordinatis, homo in lecto collocandus, isque, si grave vulnus est, abstinere, quantum vires patiuntur, ante inflammationem à cibo de-

bet; bibere, donec sitim finiat, aquam calidam; vel, si æstas est ac neque febris neque dolor est, etiam frigidam. Adeò tamen nihil perpetuum est, sed semper pro viribus corporis æstimandum, ut imbecillitas etiam cibum protinùs facere necessarium possit, tenuem scilicet et exiguum, qui tantùm sustineat: multique etiam ex profluvio sanguinis intermorientes, ante ullam curationem vino reficiendi sunt; quod alioquin inimicissimum vulneri est.

26. Nimis verò intumescere vulnus, periculosum: nihil intumescere periculosissimum est: illud indicium est magnæ inflammationis, hoc emortui corporis: protinùsque, si mens homini consistit, si nulla febris accessit, scire licet maturè vulnus sanum fore. Ac ne febris quidem terrere debet, si in magno vulnere, dùm inflammatio est, permanet. Illa perniciosa est, quæ vel levi vulnere supervenit, vel ultra tempus inflammationis durat, vel delirium movet, si nervorum rigorem aut distensionem quæ ex vulnere orta est, eam non finit. Vomitus quoque biliosus non voluntarius, vel protinùs, ut percussus est aliquis, vel dum inflammatio manet, malum signum est in his dumtaxat quorum, vel nervi, vel etiam nervosi loci vulnerati sunt. Spontè tamen vomere non alienum est, præcipuè his quibus in consuetudine fuit: sed neque protinùs post cibum, neque jam inflammatione ortâ, neque quùm in superioribus partibus plaga est.

27. Biduo sic vulnere habito, tertio die aperiendum, detergendaque sanies spongiâ ex aquâ frigidâ est, eademque rursùs injicienda sunt. Quinto tandem die quanta inflammatio futura sit, se ostendit. Quo die rursùs detecto vulnere, considerandus color est. Quod si lividus, aut pallidus, aut varius, aut niger est, scire licet malum vulnus esse: idque quocumquè animad-

versum est, terrere nos potest. Album aut rubicundum esse ulcus, commodissimum est: item cutis dura, crassa, dolens, periculum ostendit. Bona signa sunt, ubi hæc sine dolore tenuis et mollis est. Sed si glutinatur vulnus, aut leviter intumuit, eadem sunt imponenda quæ primò fuerunt. Si gravis inflammatio est, neque glutinandi spes est, ea quæ pus moveant. Aquæ quoque calidæ necessarius usus est, ut et materiam digerat, et durtiam emolliat, et pus citet. Ea sic temperanda est, ut manu contingenti jucunda sit, et usque eò adhibenda donec aliquid ex tumore minuisse, coloremque ulceri magis naturalem reddidisse videatur. Post id fomentum, si latè plaga non patet, imponi protinùs emplastrum debet: maximèque si grande vulnus est, tetrapharmacum; si in articulis, digitis, locis cartilaginosis, ῥυπῶδες, et si latius hiat idem, illud emplastrum liquari ex irino unguento oportet: eoque illita linamenta disponi per plagam, deindè emplastrum suprà dari, et super id succidam lanam, minùsque etiam, quàm primò, fasciæ adstringendæ sunt.

28. Propriè quædam in articulis visenda sunt, in quibus, si præcisi nervi sunt qui continebant, debilitas ejus partis sequitur. Si id dubium est, et ex acuto telo plaga est, ea transversa commodior est: si ex retusó et gravi est, nullum in figurâ discrimen est. Sed visendum est, pus suprà articulum an infrà nascatur. Si sub eo nascitur, albumque et crassum dùm fertur, nervum præcisum esse credibile est: magisque, quò majores dolores inflammationesque, et quò maturiùs excitatæ sunt. Quamvis autem non abscissus nervus est, tamen si circà tumor durus diù permanet, necesse est et diuturnum ulcus esse, et, sano quoque eo, tumorem permanere: futurumque est ut tardè membrum id vel extendatur, vel contrahatur. Major tamen in extendendo mora est,

ubi recurvato articulo curatio adhibita est, quàm in recurvando eo quod rectum continuerimus. Collocari quoque membrum quod ictum est ratione certà debet. Si glutinandum est, ut superius sit: si in eo inflammatio est, ut in neutram partem inclinatum sit: si jam pus profluit, ut devexum sit. Optimum etiam medicamentum quies est: moveri et ambulare, nisi sanis, alienum est. Minus tamen his est periculosum qui in capite vel brachiis, quàm qui in inferioribus partibus vulnerati sunt: minimèque ambulatio convenit, femine, aut crure, aut pede laborante. Locus in quo cubabit, tepidus esse debebit. Balneum quoque, dum parum vulnus purum est, inter res infestissimas est: nam id et humidum et sordidum reddit, ex quibus ad cancerum transitus esse constuevit. Levis frictio rectè adhibetur, sed his partibus, quæ longius absunt à vulnere.

29. Inflammatione finitâ, vulnus purgandum est. Id optimè faciunt tincta in melle linamenta, supraque id, emplastrum vel enneapharmacum dandum est. Tum demùm verò purum ulcus est, quùm rubet, ac nimium neque siccum neque humidum est. At quodeunque sensu caret, quod non naturaliter sentit; quod nimium aut aridum aut humidum est; quod aut pallidum, aut albidum, aut lividum aut nigrum est; id purum non est.

30. Purgato vulnere, sequitur ut impleatur; jamque calida aqua eatenus necessaria est, ut sanies removeatur. Lanæ succidæ supervacuus usus est: lota melius circumdatur. Ad implendum autem vulnus proficiunt quidem etiam medicamenta aliqua: itaque ea adhiberi non alienum est, ut butyrum cum rosâ et exiguâ mellis parte; aut cum eadem rosâ, tetrâpharmacum, aut ex rosâ linamenta: plus tamen proficit balneum rarum: cibi boni succi, vitatis omnibus acribus, sed jam pleniores: nam et avis, et venatio, et suilla elixa dari potest: vinum omnibus, dum febris, dum inflammatio

est, alienum est : itemque usque ad cicatricem, si nervi musculive vulnerati sunt, etiam si altè caro : at si plaga in summâ cute generis tutioris est, potest non pervetus, modicè tamen datum, ad implendum quoque proficere. Si quid molliendum est, quod in nervosis locis musculosisque necessarium est, cerato quoque super vulnus utendum est. At si caro supererevit, modicè reprimat siccum linamentum, vehementiùs squama æris. Si plus est, quod tolli opus est, adhibenda sunt etiamnum vehementiora, quæ corpus exedant. Cicatricem post omnia hæc commodè inducit lycium ex passo et lacte dilutum, vel etiam per se impositum siccum linamentum.

31. Hic ordo felicitis curationis est. Sed quædam tamen pericula incidere consuerunt : interdum enim vetustas ulcus occupat, induciturque ei callus, et circum oræ crassæ livent; post quæ quicquid medicamentorum ingeritur, parùm proficit, quod ferè negligenter curato ulceri supervenit. Interdum vel ex nimia inflammatione, vel ob æstus immodicos, vel ob nimia frigora, vel quia nimis vulnus adstrictum est, vel quia corpus aut senile, aut mali habitus est, cancer occupat. Id genus à Græcis diductum in species est, nostris vocabulis non est.

Omnis autem cancer non solum id corrumpit quod occupavit, sed etiam serpit, deinde aliis aliisque signis discernitur. Nam modò super inflammationem rubor ulcus ambit, isque cum dolore procedit : ἐρυσιπέλας Græci nominant : modò ulcus nigrum est, quia caro ejus corrupta est; idque vehementiùs etiam putrescendo intenditur. Ubi vulnus humidum est, et ex nigro ulcere humor pallidus fertur, malique odoris est, carunculaeque corruptæ, interdum etiam nervi ac membranæ resolvuntur, specillumque demissum descendit aut in latus, aut deorsum : eoque vitio nonnunquam os quo-

que afficitur. Modò oritur ea quam Græci γάγγραιναν appellant. Priores in quâlibet parte corporis fiunt: hæc in prominentibus membris, id est, inter ungues et alas, vel inguina, ferèque in senibus, vel his quorum corpus mali habitûs est. Caro in ulcere vel nigra vel livida est; sed sicca et arida: proximaque cutis plerumque subnigris pustulis impletur; deindè ei proxima vel pallida, vel livida, ferèque rugosa sine sensu est: ulterior in inflammatione est, omniaque ea simul serpunt; ulcus in locum pustulosum, pustulæ in eum qui pallet aut livet, pallor aut livor in id quod inflammatum est, inflammatio in id quod integrum est, transit. Inter hæc deindè febris acuta oritur, ingensque sitis; quibusdam etiam delirium accedit: alii, quamvis mentis suæ compotes sunt, balbutiendo tamen vix sensus suos ore explicant: incipit affici stomachus: fit fœdi spiritus ipse odoris. Atque initium ejus quidem mali recipit curationem: ubi verò penitus insedit, insanabile est, plurimique sub frigido sudore moriuntur.

32. Ac pericula quidem vulnerum hæc sunt. Vetus autem ulcus scalpello incidendum est, excidendæque ejus oræ, et quicquid super eas livet, æquè incidendum. Si varicula intûs est, quæ id sanari prohibet, ea quoque excidenda. Deindè, ubi sanguis emissus novatumque vulnus est, eadem curatio adhibenda quæ in recentibus vulneribus exposita est. Si scalpello aliquis uti nolit, potest sanare id emplastrum quod ex ladano fit, et, quùm ulcus sub eo exesum est, id quo cicatrix inducitur.

33. Id autem quod Erysipelas vocari dixi, non solùm vulnere supervenire, sed sine hoc quoque oriri consuevit, atque interdùm periculum majus affert, utique si circâ cervices aut caput constitit. Oportet, si vires patiuntur, sanguinem mittere, deindè imponere simul reprimentia et refrigerantia, maximèque cerussam solani

succo, aut Cimoliam cretam aquâ pluviali exceptam, aut ex eâdem aquâ subactam farinam, cupresso adjectâ; aut si tenerius corpus est, lenticulâ. Quicquid impositum est, betæ folio contegendum est, et super linteolum frigidâ aquâ madens imponendum. Si per se refrigerantia parùm proderunt, miscenda erunt hoc modo, sulfuris P. I. * cerussæ et croci singul. P. III. *. eaque cum vino conterenda sunt, et id his illinendum: aut si durior locus est, solani folia contrita suillæ adipi miscenda sunt, et illita linteolo superinjicienda.

At si nigrities est, nequedùm serpit, imponenda sunt quæ carnem putrem leniùs exedant, repurgatumque ulcus sic ut cætera nutriendum est. Si magis putre est, jamque procedit ac serpit, opus est vehementiùs erodentibus. Si ne hæc quidem evincunt, aduri locus debet, donec ex eo nullus humor feratur: nam quod sanum est, siccum est, quùm aduritur. Post ustionem putris ulceris superponenda sunt quæ crustas à vivo resolvant: eas ἐσχάραις Græci vocant. Ubi hæc exciderunt, purgandum ulcus maximè melle et resinâ est: sed aliis quoque purgari potest, quibus purulenta curantur, eodemque modo ad sanitatem perducendum est.

34. Gangrænâ verò, si nondùm planè tenet, sed adhuc incipit, curare non difficillimum est, utique in corpore juvenili; et magis etiam si musculi integri sunt, si nervi vel læsi non sunt, vel leviter affecti sunt, neque ullus magnus articulus nudatus est, aut carnis in eo loco paulum est, ideòque non multum quod putresceret, fuit; consistitque eo loco vitium: quod maximè fieri in digito potest. In ejusmodi casu primum est, si vires patiuntur, sanguinem mittere: deindè quicquid aridum est, et intentione quâdam proximum quemque locum malè habet, usque ad sanum corpus concidere. Medicamenta verò, dùm malum serpit, adhibenda nulla

sunt, quæ pus movere consuerunt; ideòque ne aqua quidem calida. Gravia quoque, quamvis reprimentia, aliena sunt: sed his quàm levissimis opus est, superque ea quæ inflammata sunt, utendum est refrigerantibus. Si nihilomagens malum constitit, uri id quod est inter integrum ac vitiatum locum, debet: præcipuèque in hoc casu petendum, non à medicamentis solùm, sed etiam à victùs ratione præsidium est: neque enim id malum nisi corrupti vitiosique corporis est. Ergò primò, nisi imbecillitas probibet, abstinentiã utendum: deindè danda quæ per cibum potionemque alvum, ideòque etiam corpus, adstringant; sed ea levia. Postea si vitium constitit, imponi super vulnus eadem debent quæ in putri ulcere præscripta sunt. Ac tùm quoque plenioribus cibis uti licebit ex mediã materiã, sed tamen non nisi alvum corpusque siccantibus; aquã verò pluviã frigidã. Balneum, nisi jam certa fiducia redditæ sanitatis est, alienum est; siquidem emollitum in eo ulcus citò rursus eodem malo afficitur. Solent verò nonnunquam nihil omnia auxilia proficere, ac nihilomniùs serpere sub his cancer. Inter quæ miserum, sed unicum, auxilium est, ut cætera pars corpori tutã sit, membrum quod paulatim emoritur, abscindere.

35. Hæ gravissimorum ulcerum curationes sunt: sed ne illa quidem negligenda, ubi integrã cute interior pars collisa est, aut ubi derasum attritumve aliquid est, aut ubi sureculus corpori infixus est, aut ubi tenuè sed altum vulnus insedit. In primo casu commodissimum est malicorium ex vino coquere, interioremque ejus partem conterere, et cerato miscere ex rosã factò, idque superponere: deindè ubi cutis ipsa exasperata est, inducere lenè medicamentum qualis lipara est. Deraso verò tetratoque imponendum est emplastrum tetræpharmacum, minuendusque cibus, et vinum subtrahendum. Neque id quia

non habebit altiores ictus, contemnendum erit: siquidem ex ejusmodi casibus sæpè cancri fiunt. Quod si levius id erit, et in parte exiguâ, contenti esse poterimus eodem leni medicamento. Surculum verò, si fieri potest, oportet vel manu vel etiam ferramento ejicere. Si vel præfractus est, vel aliùs descendit quàm ut ita velli possit, medicamento evocandus est. Optimè autem educit superimposita arundinis radix, si tenera est, protinùs contrita; si jam durior, autè in mulso decocta: cui semper mel adjiciendum est, aut aristolochia cum eodem melle. Pessina ex sureulis arundo est, quia aspera est: eademque offensa etiam in filice est. Sed usu cognitum est, utramque adversùs alteram medicamentum esse, si contrita ac superimposita est. Facit autem idem in omnibus surculis, quodcunque medicamentum extrahendi vim habet; idem altis tenuibusque vulneribus aptissimum est. Priori rei Philocratis, huic Hecataei emplastrum maximè convenit.

36. Ubi verò in quolibet vulnere ventum ad inducendam cicatricem est, quod perpurgatis jam repletisque ulceribus necessarium est; primum ex aquâ frigidâ linamentum, dùm caro alitur, deindè quàm jam continenda est, siccum imponendum est, donec cicatrix inducatur. Tùm deligari super album plumbum oportet, quo et reprimitur cicatrix, et colorem maximè sano corpori similem accipit. Idem radix silvestris cucumeris præstat. Idem compositio, quæ habet elaterii P. 1. *. spumæ argenti P. 11. *. unguenti pondo 1v. *. Quæ excipiuntur resinâ terebinthinâ, donec emplastri crassitudo ex omnibus fiat. Ac nigras quoque cicatrices leniter purgant paribus portionibus mixta, ærugo, plumbum elotum, eademque resina cocta; sive eo ungitur cicatrix, quod in facie fieri potest; sive id ut emplastrum imponitur, quod in aliis partibus commodius est.

At si vel excrevit cicatrix, vel concava est, stultum est decoris causâ rursus et dolorem et medicinam sustinere. Alioquin res utrique succurri patitur: siquidem utraque cicatrix exulcerari scalpello potest. Si medicamentum aliquis mavult, idem efficiunt compositiones hæ quæ corpus exedunt. Cute exulceratâ, super eminentem carnem exedentia medicamenta conjicienda sunt, super concavam implentia, donec utrumque ulcus sanæ cuti æquetur, et tùm cicatrix inducatur.

SECT. XXVII. 1. Dixi de his vulneribus quæ maximè per tela inferuntur. Sequitur ut de his dicam quæ morsu fiunt, interdùm hominis, interdùm simiæ, sæpè canis, nonnunquàm ferorum animalium, aut serpentium. Omnis autem feræ morsus habet quoddam virus: itaque si vehemens vulnus est, cucurbitula admovenda est: si levius, protinùs emplastrum injiciendum, præcipuèque Diogenis. Si id non est, quolibet ex his quæ adversùs morsus proposui: si ea non sunt, viride Alexandrinum: si ne id quidem est, quodlibet non pingue ex his quæ recentibus vulneribus accommodantur. Sal quoque his, præcipuèque ei quod canis fecit, medicamentum est, si manus vulneri imponitur, superque id duobus digitis verberatur; exsaniat enim: ac salsamentum quoque rectè super id vulnus deligatur.

2. Utique autem si rabiosus canis fuit, cucurbitulâ virus ejus extrahendum est: deindè si locus neque nervosus, neque musculosus est, vulnus id adurendum est: si uri non potest, sanguinem homini mitti non alienum est. Tùm usto quidem vulneri superimponenda, quæ cæteris ustis, sunt: ei verò quod expertum ignem non est, ea medicamenta quæ vehementer exedunt. Postque nullo novo remedio, sed jam supraposito, ulcus erit implendum, et ad sanitatem perducendum. Quidam post rabiosi canis morsum protinùs in balneum

mittunt, ibique patiuntur desudare, dùm vires corporis sinunt, ulcere adaperto, quò magis ex eo quoque virus distillet; deindè multo meracoque vino excipiunt, quod omnibus ferè venenis contrarium est. Idque quùm ita per triduum factum est, tutus esse homo à periculo videtur. Solet autem ex eo vulnere, ubi parùm occursum est, aquæ timor nasci: ὑδροφοβίαν Græci appellant: miserrimum genus morbi, in quo simul æger et siti et aquæ metu cruciatur: quo oppressis in angusto spes est. Sed unicum tamen remedium est, nec opinantem in piscinam non antè ei provisam projicere. Et si natandi scientiam non habet, modò mersum bibere pati, modò attollere: si habet, interdùm deprimere, ut invitum quoque aquâ satietur: sic enim simul et sitis et aquæ metus tollitur. Sed aliud periculum excipit, ne infirmum corpus in aquâ frigidâ vexatum nervorum distentio absumat. Id ne incidat, à piscinâ protinùs in oleum calidum demittendus est. Antidotum autem præcipuum id quod primo loco posui: ubi id non est, aliud, si nondùm æger aquam horret, potui ex aquâ dandum est; et si amaritudine offenditur, mel adjiciendum est: at si jam is morbus occupavit, per catapotia sumi potest.

3. Serpentium quoque morsus non nimiùm distantem curationem desiderant, quamvis in eâ multùm antiqui variarunt, ut in singula genera anguium singula mendendi genera præciperent, aliique alia: sed in omnibus eadem proficiunt. Igitur in primis supra vulnus id membrum deligandum est, non tamen nimiùm vehementer, ne torpeat: dein venenum extrahendum est. Id cucurbitula optimè facit. Neque alienum est, antè scalpello circa vulnus incidere, quò plus vitiati jam sanguinis extrahatur. Si cucurbitula non est, quod tamen vix incidere potest, tùm quodlibet simile vas, quod

idem possit: si ne id quidem est, homo adhibendus est, qui vulnus exsugat. Neque hercules scientiam præcipuam habent hi qui Psylli nominantur, sed audaciam usu ipso confirmatam. Nam venenum serpentis, ut quadam etiam venatoria venena quibus Galli præcipuè utuntur, non gustu, sed in vulnere nocent. Ideoque colubra ipsa tuto estur, ictus ejus occidit; et si, stupenti ei, quod per quædam medicamenta circulatores faciunt, in os digitum quis indidit, neque percussus est, nulla in ejus salivâ noxa est. Ergo quisquis exemplum Psylli secutus, id vulnus exsuxerit, et ipse tutus erit, et tutum hominem præstabit. Illud intereà, antè debet attendere, ne quod in gingivis palatove, aliâve parte oris, ulcus habeat. Post hæc is homo loco calido collocandus est, sic ut id quod percussus erit, in inferiorem partem inclinetur. Si neque qui exsugat, neque cucurbitula est, sorbere oportet jus anserinum, vel ovillum, vel vitulinum, et vomere. Vivum autem gallinaceum pullum per medium dividere, et protinùs calidum super vulnus imponere, sic ut pars interior corpori jungatur. Facit id etiam hædus agnusve discissus, et calida ejus caro statim super vulnus imposita: emplastra quoque quæ suprâ comprehensa sunt: aptissimumque est vel Ephesium, vel id quod ei subjectum est. Præsens quoque in aliquo antidoto præsidium est, sin id non est, necessarium est exsorbere potionem meri vini cum pipere, vel quidlibet aliud, quod calori movendo est: ne humorem intùs coire patiatur: nam maxima pars venenorum frigore interimit. Omnia etiam urinam moventia, quia materiam extenuant, utilia sunt.

4. Hæc adversùs omnes ictus communia sunt. Usus tamen ipse docuit eum quem aspis percussit, acetum potius bibere debere. Quod demonstrasse dicitur casus cujusdam pueri, qui quùm ab hac ictus esset, et partim

ob ipsum vulnus, partim ob immodicos aestus siti premeretur, ac locis siccis alium humorem non reperiret, acetum quod fortè secum habebat, ebibit, et liberatus est: credo, quoniam id, quamvis refrigerandi vim habet, tamen habet etiam dissipandi: quò fit ut terra respersa eo spumet. Eàdem ergo vi veri simile est, spissescentem quoque intùs humorem hominis ab eo discuti, et sic dari sanitatem.

5. In quibusdam etiam aliis serpentibus certa quædam auxilia satis nota sunt: nam scorpio sibi ipse pulcherrimum medicamentum est. Quidam contritum cum vino bibunt: quidam eodem modo contritum super vulnus imponunt; quidam, super prunam eo imposito, vulnus suffumigant, undique veste circumdatâ, ne is fumus dilabatur; tum carbonem ejus super vulnus deligant. Bibere etiam oportet herbæ solaris quam ἡλιοτρόπιον Græci vocant, semen, vel certè folia ex vino. Super vulnus verò etiam furfures ex aceto, vel ruta silvatica rectè imponitur, vel cum melle sal tostus. Cognovi tamen medicos, qui ab scorpione ictis nihil aliud quàm ex brachio sanguinem miserunt.

6. Hæc ad scorpionis: ad aranei autem ictum, allium cum rutâ rectè miscetur, ex oleoque contritum super imponitur.

7. At si cerastes, aut dipsas, aut hæmorrhôis percussit, asphodeli, quod Ægyptiæ fabæ magnitudinem æquet, arefactum in duas potiones dividendum est, sic ut ei rutæ paulùm adjiciatur. Trifolium quoque, et mentastrum, et cum aceto panaces æquè proficiunt. Costum quoque et casia et cinnamomum rectè per potionem assumuntur.

8. Adversus chersydri verò ictum panaces, aut laser quod sit scrupulorum P. ii. *. vel porri succus cum heminâ vini sumendus est, et edenda multa satureia. Im-

ponendum autem super vulnus stercus caprinum ex aceto coctum, aut ex eodem hordeacea farina, aut ruta vel nepeta cum sale contrita, melle adjecto. Quod in eo quoque vulnere quod cerastes fecit, æquè valet.

9. Ubi verò phalangium nocuit, præter eam curationem quæ manu redditur, sæpè homo demittendus in solium est, dandusque ei myrrhæ et uvæ taminæ par modus ex passi heminâ, vel radiculae semen aut lolii radix ex vino, et super vulnus furfures ex aceto cocti, imperandumque ut **is** conquiescat.

10. Verùm hæc genera serpentium et peregrina, et aliquantò magis pestifera sunt, maximè quæ aestuosis locis gignuntur: Italia frigidioresque regiones hæc quoque parte salubritatem habent, quòd minùs terribiles angues edunt. Adversùs quos satis proficit herba betonica, vel Cantabrica, vel centaurion, agrimonia, vel trixago, vel personata, vel marinæ pastinacæ; singulæ binæve tritæ et cum vino potui datæ, et super vulnus impositæ. Illud ignorari non oportet, omnis serpentis ictum et jejuni et jejuno magis nocere: ideòque perniciosissimi sunt cum incubant; utilissimumque est, ubi ex anguibus metus est, non antè progredi quàm quis aliquid assumpsit.

11. Non tam facilè his opitulari est, qui venenum vel in cibo, vel in potionè sumpserunt. Primùm, quia non protinùs sentiunt, ut ab angue icti; ita nec succurrere quidem statim sibi possunt: deindè, quia noxa non à cute, sed ab interioribus partibus incipit. Commodissimum est tamen, ubi primùm sensit aliquis, protinùs oleo multo epoto vomere: deindè, ubi præcordia exhaustit, bibere antidotum; si id non est, vel merum vinum.

12. Sunt tamen quædam remedia propria adversùs quædam venena, maximèque leviora. Nam si cantharidas aliquis ebibit, panaces cum lacte contusa, vel galbanum, vino adjecto, dari, vel lac per se debet.

13. Si cicutam; vinum merum calidum cum rutâ quam plurimum ingerendum est: deinde is vomere cogendus: posteaque laser ex vino dandum: isque, si febre vacat, in calidum balneum mittendus; si non vacat, unguendus ex calefacientibus est.

14. Si hyoseyamum; fervens mulsum bibendum est, aut quodlibet lac, maximè tamen asininum.

15. Si cerussam; jus malvæ, vel juglandes ex vino contritæ maximè prosunt.

16. Si sanguisuga epota est, acetum cum sale bibendum est: si lac intus coit, aut passum aut coagulum, aut cum aceto laser.

17. Si fungos inutiles quis assumpsit, radícula aut è poscâ aut cum sale et aceto edenda est. Ipsi verò hi et specie quidem discerni possunt ab utilibus, et cocturæ genere idonei fieri. Nam sive ex oleo inferbuerunt, sive piri surculus cum his inferbuit, omni noxâ vacant.

18. Adustis quoque locis extrinsecus vis inferitur: itaque sequi videtur ut de his dicam. Hæc autem optimè curantur foliis aut lilii, aut linguæ caninæ, aut betæ in vetere vino oleoque decoctis: quorum quodlibet protinus impositum ad sanitatem perducit. Sed dividi quoque curatio potest in ea quæ mediocriter exedentia reprimuntur, et pustulas prohibeant, et summam pelliculam exasperent: deinde in ea quæ lenia ad sanitatem perducant. Ex prioribus est lenticulæ cum melle farina, vel myrrha cum vino, vel creta Cimolia cum thuris cortice contrita, et aqua coacta, atque ubi usus necessitas incidit, aceto diluta. Ex insequentibus quælibet lipara: sed idonea maximè est, quæ vel plumbi recrementum, vel vitellos habet. Est etiam illa adustorum curatio, dum inflammatio est, impositam habere cum melle lenticulam: ubi ea declinavit, hordei farinam cum rutâ vel porro, vel marrubio, donec crustæ cadant: tum

ervum cum melle, aut irim, aut resinam terebinthi-
nam, donec ulcus purum sit : novissimè siccum lina-
mentum.

SECT. XXVIII. I. Ab his quæ extrinsecus incidunt,
ad ea veniendum est quæ interiùs, corruptâ aliquâ
corporum parte, nascuntur. Ex quibus non aliud car-
bunculo pejus : ejus hæ notæ sunt. Rubor est, superque
eum non nimum pustulæ eminent, maximè nigræ, in-
terdum sublividæ aut pallidæ. In his sanies esse videtur,
infra color niger est : ipsum corpus aridum et durius
quàm naturaliter oportet : circâque quasi crusta est, ea-
que inflammatione cingitur : neque in eo loco levare
cutis potest, sed inferiori carni quasi affixa est. Somnus
urget, nonnunquam horror aut febris oritur, aut utrum-
que. Id quoque vitium subteractis quasi quibusdam radi-
cibus serpit, interdum celerius, interdum tardius : supra
quoque procedens inalbescit, dein lividum fit, circum-
que exiguæ pustulæ oriuntur : et si circa stomachum
faucesve incidit, subito spiritum sæpè elidit. Nihil me-
lius est quàm protinùs adurere : neque id grave est ;
nam non sentit, quoniam ea caro mortua est : finisque
adurendi est, dum ex omni parte sensus doloris est.
Tum deindè vulnus, sicut cætera adusta, curandum est :
sequitur enim sub medicamentis erodentibus crusta un-
dique à viva carne diducta, quæ trahit secum quicquid
corruptum erat ; purusque jam sinus curari potest im-
plantibus. At si in summâ cute vitium est, possunt suc-
currere quædam vel exedentia tantum, vel etiam adu-
rentia. Vis pro magnitudine adhibenda est. Quodcumque
verò medicamentum impositum est, si satis proficiet,
protinùs à vivâ corruptam partem resolvit : certa-
que esse fiducia potest, fore, ut undique vitiosa caro excidat,
quâ hujusce rei medicamen exest. Si id non fit, medica-
mentumque malo vincitur, utique ad ustionem prope-

randum est. Sed in ejusmodi casu abstinendum à cibo ac vino est : aquam liberaliter bibere expedit. Magisque ea servanda sunt, si febricula quoque accessit.

2. Non idem periculum *καρκίνωμα* affert, nisi imprudentiâ curantis exagitatum est. Id vitium fit maximè in superioribus partibus, circa faciem, nares, aures, labra, mammas feminarum : et in jecore aut splene hoc nascitur. Circa locum aliqua quasi puncta sentiuntur; isque immobilis, inæqualis tumet, interdùm etiam torpet. Circa eum inflatæ venæ quasi recurvantur; hæque pallent aut livent; nonnunquàm etiam in quibusdam delitescunt: tactusque is locus aliis dolorem affert, in aliis eum non habet. Et nonnunquàm sine ulcere durior aut mollior est quàm esse naturaliter debet: nonnunquàm iisdem omnibus ulcus accedit. Interdùm nullam habet proprietatem, interdùm simile his est quæ vocant Græci *κροδύλωματα*, aspredine quâdam et magnitudine suâ: color ejus ruber est, aut lenticulæ similis. Neque tutò feritur; nam protinùs aut resolutio nervorum, aut distentio insequitur. Sæpè homo ictus obmutescit, atque ejus anima deficit: quibusdam etiam si id ipsum pressum est, quæ circà sunt, intenduntur et intumescunt. Namque pessimum id genus est, ferèque primùm id fit quod *κακοῦθες* à Græcis nominatur: deindè ex eo id *καρκίνωμα* quod sine ulcere est: deindè ulcus, ex eo thymium. Tolli nihil nisi *κακοῦθες* potest: reliqua curationibus irritantur: et quò major vis adhibita est, eò magis. Quidam usi sunt medicamentis adurentibus, quidam ferro adusserunt, quidam scalpello exciderunt: neque ulli unquàm medicina profuit; sed adusta protinùs concitata sunt, et increverunt donec occiderent. Excisa, etiam post inductam cicatricem, tamen revertuntur, et causam mortis attulerunt: dùm interim plerique nullam vim adhibendo, quâ tollere id malum ten-

tent, sed imponendo tantum lenia medicamenta, quae quasi blandiantur, quominus ad ultimam senectutem perveniant, non prohibentur. Discernere autem cacoëthes quod curationem recipit, à carcinomate quod non recipit, nemo scire potest, nisi tempore et experimento. Ergo ubi primum id vitium notatum est, imponi debent medicamenta adurentia. Si levatur malum, minuunturque ejus indicia, procedere curatio potest et ad scalpellum, et ad ustionem. Si profinùs irritatum est, scire licet jam carcinoma esse; removendaque sunt omnia acria, omnia vehementia. Sed si sine ulcere is locus durus est, imponi sicut quàm pinguissimam, aut rhyodes emplastrum satis est. Si ulcus æquale est, ceratum ex rosâ injiciendum est, adjiciendusque ei pulvis ex contritâ testâ, ex quâ faber ferrarius tingere candens ferrum solitus est. Sed si id nimium supercrevit, tentanda squama æris est, quæ lenissima ex adurentibus est, eatenus, ne quid eminere patiatur; sed ita, si nihil exacerbavit: sin minus, eodem cerato contenti esse debemus.

3. Est etiam ulcus quod *θηρίωμα* Græci vocant. Id et per se nascitur, et interdum ulceri ex aliâ causâ facto supervenit. Color est vel lividus vel niger; odor fœdus; multus et mucosus similis humor. Id ipsum ulcus neque tactum neque medicamentum sentit: prurigne tantum movetur. At circa dolor est et inflammatio: interdum etiam febris oritur, nonnunquam ex ulcere sanguis erumpit: atque id quoque malum serpit. Quæ omnia sæpè intenduntur; fitque ex his ulcus quod *φαγέδαινα* Græci vocant, quia celeriter serpendo penetraudoque usque ossa, corpus vorat. Id ulcus inæquale est, cæno simile, inestque multus humor glutinosus, odor intolerabilis; majorque quàm pro modo ulceris inflammatio. Utrumque, sicut omnis cancer, fit maximè in senibus, vel his

quorum corpora mali habitus sunt. Curatio utriusque eadem est; sed in majore malo major vis necessaria. Ac primum à victus ratione ordiendum est, ut quiescat in lectulo, ut primis diebus à cibo abstineat, aquam quam plurimam assumat: alvus quoque ei ducatur: dein post inflammationem cibum boni succi capiat, vitatis omnibus acribus; potionis quantum volet, sic ut interdium quidem aqua contentus sit, in coena etiam vini austeri aliquid bibat. Non aequè tamen fame in his quos φρυγέ-δαινα urgebit, atque in his qui therioma adhuc habebunt, utendum erit. Et victus quidem talis necessarius est. Super ulcus verò inspergenda est arida aloë, cœnanthe; et si parum proficiet, chalcitis: ac si quis nervus exesà carne nudatus est, contegendus antè linteolo est, ne sub eo medicamento aduratur. Si validioribus etiamnum remediis opus est, ad eas compositiones veniendum est, quæ vehementius adurunt. Quicquid autem inspergitur, averso specillo infundi debet. Superdanda cum melle sunt vel linamenta, vel olea folia ex vino decocta, vel marrubium; eaque linteolo contegenda in aqua frigidâ madefacto, dein benè expresso: circâque, quâ tumor ex inflammatione est, imponenda quæ reprimant cataplasmata. Si sub his nihil proficitur, ferro locus aduri debet, diligenter nervis, si qui apparent, antè contactis. Adustum vel medicamentis vel ferro corpus, primum purgandum, deindè implendum esse, apparere cuilibet ex prioribus potest.

4. Sacer quoque ignis malis ulceribus annumerari debet. Ejus duæ species sunt: alterum genus est subrubricundum, aut mixtum rubore atque pallore, exasperatumque per pustulas continuas, quarum nulla alterâ major est, sed plurimæ perexiguæ. In his semper ferè pus, et sæpè rubor cum calore est, serpitque id nunquam sanescente eo quod primum vitiatum est,

nonnunquam etiam exulcerato, ubi ruptis pustulis ulcus continuatur, humorque exit qui esse inter saniem et pus videri potest. Fit maximè in pectore, aut lateribus aut eminentibus partibus, præcipuèque in plantis. Alterum autem est in summæ cutis exulceratione, sed sine altitudine, latum, sublividum, inæqualiter tamen, mediumque sanescit, extremis procedentibus, ac sæpè id quod jam sanum videbatur, iterùm exulceratur. At circà proxima cutis quæ vitium receptura est, tumidior et durior est, coloremque habet ex rubro subnigrum. Atque hoc quoque malo ferè corpora seniores tentantur, aut quæ mali habitus sunt, sed in cruribus maximè. Omnis autem sacer ignis, ut minimum periculum habet ex his quæ serpunt, sic propè difficillimè tollitur. Medicamentum ejus fortuitum est febris quæ uno die humorem noxium absumat. Pus quò crassius et albidius est, eò periculi minus est. Prodest etiam infra os ulcerum cædi, quò plus puris exeat, et id, quò ibi corruptum corpus est, extrahat. Sed tamen si febricula accessit, abstinentiâ, lectulo, alvi ductione opus est. In omni verò sacro igni, neque lenibus et glutinosis cibus, neque salsis et acris utendum est, sed his quæ inter utrumque sunt, qualis est panis sine fermento, piscis, hædus, aves, exceptoque apro, omnis ferè venatio. Si non est febricula, et gestatio utilis est, et ambulatio, et vinum, et balneum. Atque in hoc quoque genere potio magis liberalis esse quàm cibus debet. Ipsa autem ulcera si mediocriter serpunt, aquâ calidâ; si vehementiùs, vino calido fovenda sunt: deindè acu pustulæ, quæcumque sunt, aperiendæ: tum imponenda ea quæ putrem carnem exedant. Ubi inflammatio sublata, ulcusque purgatum est, imponi lene medicamentum debet. In altero autem genere possunt proficere mala cotonea in vino cocta atque contrita: potest emplastrum vel Hieræ, vel tetra-

pharmacum, cui quinta pars thuris adjecta sit: potest nigra edera ex vino austero cocta: ac, si celeriter malum serpit, non aliud magis proficit. Purgato ulcere quod in summâ cute esse proposui, satis ad sanitatem eadem lenia medicamenta proficient.

5. Chironium autem ulcus appellatur, quod et magnum est, et habet oras duras, callosas, tumentes. Exit sanies non multa, sed tenuis. Odor malus neque in ulcere, neque in ejus humore est: nulla inflammatio, dolor modicus est: nihil serpit, ideòque nullum periculum affert: sed non facilè sanescit. Interdùm tenuis cicatrix inducitur, deindè iterùm rumpitur, ulcusque renovatur. Fit maximè in pedibus et cruribus. Super id imponi debet, quod et lene aliquid, et vehemens, et reprimens habeat. Quale ejus rei causâ fit ex his: squamæ æris, plumbi eloti combusti, singulorum P. VI.*. cadmiæ, ceræ, singulorum P. VIII.*. rosæ quantum satis est ad ceram simul cum eis molliendam.

6. Fiunt etiam ex frigore hiberno ulcera, maximè in pueris, et præcipuè pedibus digitisque eorum, nonnunquam etiam in manibus. Rubor cum inflammatione medioeri est: interdùm pustulæ oriuntur, deindè exulceratio: dolor autem modicus. Prurigo major est: nonnunquam humor exit, sed non multus, qui referre vel pus vel saniem videtur. In primis multâ calidâ aquâ fovendum est, in quâ rapa decocta, aut si ea non sunt, aliqua verbenæ ex reprimentibus. Si nondùm adaperitum ulcus, æs, quam maximè calidum quis pati potest, admovendum est. Si jam exulceratio est, imponi debet alumen, æquâ portione cum thure contritum, cum vino adjecto, aut malicorium in aquâ coctum, deindè contritum. Si summa detracta pellicula est, hic quoque meliùs lenia medicamenta reficiunt.

7. Struma quoque est tumor, in quo subter concretæ

quædam ex pure et sanguine quasi glandulæ oriuntur : quæ vel præcipuè fatigare medicos solent ; quoniam et febres movent, nec unquam facillè maturescunt ; et sive ferro sive medicamentis curantur, plerumque iterum juxtà cicatrices ipsas resurgunt, multoque post medicamento est opus : quibus id quoque accedit, quod longo spatio detinent. Nascuntur maximè in cervice, sed etiam in alis et inguinibus, et in lateribus : in mammis quoque feminarum se reperisse Meges auctor est. Propter hæc et album veratrum rectè datur, atque etiam sæpius, donec ea digerantur : et medicamenta ea imponuntur quæ humorem vel educant vel dissipent, quorum supra mentio facta est. Adurentibus quoque quidam utuntur quæ exedunt, crustaque eum locum adstringunt ; tunc verò ut ulcus curant. Quæcumque autem ratio curandi est, corpus, puro ulcere, exercendum atque alendum est, donec ad cicatricem perveniat. Quæ quum medici doceant, quorundam rusticorum experimento cognitum, quem struma malè habet, eum, si anguem edit, liberari.

8. Furunculus verò est tuberculum acutum cum inflammatione et dolore, maximèque ubi jam in pus vertitur. Qui ubi adaperitus est et exit, subter apparet pars carnis in pus versa, pars corrupta subalbida, subrubra, quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiam si nulla curatio adhibeatur ; maturescit enim per se, atque erumpit : sed dolor efficit, ut potior medicina sit, quæ maturius liberet. Proprium ejus medicamentum galbanum est : sed et alia quoque quæ supra comprehensa sunt. Si cætera desunt, imponi debet primùm non pingue emplastrum, ut id reprimat ; deindè si non repressit, quodlibet puri movendo accommodatum : si ne id quidem est, vel resina, vel fermentum. Expresso pure, nulla ultrà curatio necessaria est.

9. Φύμα. verò nominatur tuberculum furunculo simile, sed rotundius et planius, sæpè etiam majus. Nam furunculus ovi dimidii magnitudinem rarò explet, nunquam excedit: phyma autem latius patere consuevit: sed inflammatio dolorque sub eo minores sunt. Ubi divisum est, pus eodem momento apparet, ventriculus, qui in furunculo, non invenitur; verùm omnis corrupta caro in pus vertitur. Id autem in pueris et sæpiùs nascitur, et faciliùs tollitur: in juvenibus rariùs oritur, et difficiliùs curatur. Ubi ætas induravit, ne nascitur quidem. Quibus verò medicamentis discuteretur, suprâ propositum est.

10. Φύμαθλον autem est tumor non altus, sed latus, in quo quiddam pustulæ simile est. Dolor distentioque vehemens est, et major quàm pro magnitudine tumoris; interdum etiam febricula: idque tardè maturescit, neque magnoperè in pus convertitur. Fit maximè aut in vertice, aut in alis, aut in inguinibus: Panem, ad similitudinem figuræ, nostri vocant: id ipsum quo medicamento tolleretur, suprâ demonstravi.

11. Sed quum omnes hi nihil nisi minuti abscessus sint, generale nomen trahit latius vitium ad suppurationem spectans: idque ferè fit aut post febres aut post dolores partis alicujus, maximèque eos qui ventrem infestarunt; sæpiùsque oculis expositum est: siquidem latius aliquid intumescit ad similitudinem ejus quod phyma vocari proposui, rubetque cum calore, et paulò post etiam cum duritiâ; magisque nocenter adolescit, et sitim vigiliamque exprimit. Interdum tamen nihil horum in cute deprehendi potest, maximèque ubi altiùs pus movetur; sed cum siti vigiliâque sentiuntur intus aliquæ punctiones: et quod de subito durius non est, melius est: et quamvis non rubet, coloris tamen aliter mutati est. Quæ signa, jam pure oriente, nascuntur: tumor ruborque multò antè incipiunt. Sed si locus is mollis est, aver-

tendus materiæ aditus est per cataplasmata, quæ simul et reprimunt, et refrigerant: qualia et aliàs et paulò antè in erysipelate proposui. Si jam durior est, ad ea veniendum est quæ digerant et resolvant; qualis est ficus arida contusa: aut fæx mixta cum cerato quod ex adipe suillâ coactum sit, aut cucumeris radix cui ex farinâ duæ partes adjectæ sint, antè ex mulso decoctæ. Licet etiam miscere æquis portionibus ammoniacum, galbanum, propolim, viscum, pondusque adjicere myrrhæ dimidio minùs quàm in prioribus singulis erit. Atque emplastra quoque et malagmata idem efficiunt, quæ suprâ explicui. Quòd per hæc discussum non est, necesse est maturescat: idque quò celerius fiat, imponenda est farina hordeacea, ex aquâ cocta, cui et olerum aliquid rectè miscètur. Eadem autem hæc in minoribus quoque abscessibus, quorum nomina proprietatesque suprâ reddidi, rectè fiunt: eademque omnium curatio, tantùm modo distat. Crudum est autem, in quo major quasi venarum motus est, et gravitas, et ardor, et distentio, et dolor, et rubor, et durities: et si major abscessus est, horror aut etiam febricula permanet, penitiùsque condita suppuratio est. Si pro his quæ alibi cutis ostendit, punctiones sunt, ubi ista se remiserunt, jamque is locus prurit, et aut sublividus aut subalbidus est, matura suppuratio est; eaque ubi vel per ipsa medicamenta, vel etiam ferro aperta est, pus debet emitti. Tùm si qua in alis vel inguinibus sunt, sine linamento nutrienda sunt. In cæteris quoque partibus, si una plaga exigua est, si mediocris suppuratio fuit, si non altè penetravit, si febris non est, si valet corpus, æquè linamenta supervacua sunt. In reliquis, parcè tamen, nec nisi magna plaga est, imponi debent. Commodè verò vel super linamenta, vel sine his imponitur lenticula ex melle, aut malicorium ex vino coctum: quæ et per se et mixta idonea sunt.

Si qua eirèa duriora sunt, ad ea mollienda, vel malva contrita, vel fœni græci linive semen ex passo coctum superdandum est. Quicquid deindè impositum est, non adstringi, sed modicè deligari debet. Illo neminem decipi decet, ut in hoc genere cerato utatur. Cætera quæ pertinent ad purgandum ulcus, ad implendum, ad cicatricem inducendam, conveniuntque vulneribus, exposita sunt.

12. Nonnunquàm autem ex ejusmodi abscessibus, et ex aliis ulcerum generibus fistulæ oriuntur. Id nomen est ulceri alto, angusto, calloso. Fit in omni ferè parte corporis, habetque quædam in singulis locis propria. Prius de communibus dicam. Genera igitur fistularum plura sunt: siquidem aliæ breves sunt, aliæ altius penetrant, aliæ rectæ intùs feruntur, aliæ multòque plures transversæ; aliæ simplices sunt, aliæ duplices triplicesve, ab uno ore intùs orsæ, quæ tres, aut etiam in plures sinus dividuntur; aliæ rectæ, aliæ flexæ et tortuosæ sunt. Aliæ intra carnem, desinunt, aliæ ad ossa aut cartilaginem penetrant, aut ubi neutrum horum subest, ad interiora perveniunt: aliæ deindè facilè, aliæ cum difficultate curantur; atque etiam quædam insanabiles reperiuntur. Expedita curatio est in fistulâ simplici recentì intra carnem adjuvatque ipsum corpus, si juvenile, si firmum est: inimica contraria his sunt; itemque si fistula os, vel cartilaginem, vel nervum, vel musculos læsit; si articulum occupavit, si vel ad vesicam, vel ad pulmonem, vel ad vulvam, vel ad grandes venas artèriasve, vel ad inania, ut guttur, stomachum, thoracem, penetravit. Ad intestina quoque eam tendere semper periculosum, sæpè pestiferum est. Quibus multum mali accedit, si corpus vel ægrum, vel senile, vel mali habitùs est. Ante omnia demitti specillum in fistulam convenit, ut quò tendat et

quàm altè perveniat, scire possimus; simul etiam protinùs humida, an siccior sit, quod extracto specillo patet: si verò os in vicino est, id quod disci potest, si jam necne eò fistula penetrarit: et quatenùs nocuerit. Nam si molle est, quod ultimo specillo contingitur, intra carnem adhuc vitium est: si magis id renititur, ad os ventum est. Ibi deindè si elabatur specillum, nondùm caries est: si non elabatur, sed æquali innititur, caries quidem, verùm adhuc levis est. Si inæquale quoque et asperum subest, vehementiùs os exesum est: at cartilago ubi subhæsit, ipsa sedes docet; perventumque esse ad eam ex renisu patet. Sed ex his quidem colliguntur fistularum sedes, spatia, noxæ: simplices verò hæc sint, an in plures partes diducantur, cognosci potest ex modo puris; cujus si plus fertur quàm quòd simplici spatio convenit, plures sinus esse manifestum est: quumque ferè juxtà sint caro, et nervus, et aliqua nervosa, quales ferè tunicæ membranæque sunt; genus quoque puris docebit, num plures sinus intùs diversa corporis genera perroserint. Siquidem ex carne, pus læve, album, copiosius fertur: at ex nervoso loco, coloris quidem ejusdem, sed tenuius et minus: ex nervo pingue et oleo non dissimile. Denique etiam corporis inclinatio docet num in plures partes fistulæ penetrarint; quia sæpè quum quis aliter decubuit, aliterque membrum collocavit, pus ferri quod jam desierat, incipit; testaturque non solùm alium sinum esse ex quo descendat, sed etiam in aliam corporis partem eum tendere. Sed si in carne, et recens, et simplex est, ac neque rugosà neque cavà sede, neque in articulo, sed in eo membro quod per se immobile, non nisi cum toto corpore movetur, satis proficiet emplastrum quod recentibus vulneribus imponitur, dùm habeat vel salem, vel alumen, vel squamam aeris, vel æruginem, vel ex metallicis aliquid: exque

eo collyrium fieri debet alterâ parte tenuius, alterâ paulò plenius : idque eâ parte quâ tenuius est, antecedente demitti oportet in fistulam, donec sanguis purus se ostendat. Quæ in omnibus fistularum collyriis perpetua sũnt. Idem deindè emplastrum in linteolo superimponendum, suprâque injicienda spongia, in acetum antè demissa : solvique quinto die satis est ; genusque victus adhibendum est, quo carnem ali docui. At si longiùs à præcordiis fistula est, ex intervallo jejunum radículas edisse, deindè vomere, necessarium est. Vetustate callosa fit fistula. Callus autem neminem fallit, quia durus est, et aut albus, aut pallidus. Sed tùm validioribus medicamentis opus est : quale est, quod habet papaveris lacrymæ P. I. *. gummi P. III. *. Cadmiæ P. IV. *. atramenti sutorii P. VIII. *. ex quibus aquâ coactis collyrium fit. Aut in quo sunt gallæ P. I. *. æruginis, sandarachæ, aluminis Ægyptii, singulorum P. I. *. atramenti sutorii combusti P. II. *. Aut quod constat ex chalcitide et saxo calcis, quibus auripigmenti dimidio minus quàm in singulis prioribus est, adjicitur, eaque melle cocto excipiuntur. Expeditissimum autem est ex præcepto Megetis, æruginis rasæ P. II. *. conterere, deindè ammoniaci, thymiamatis P. II. *. aceto liquare, eoque infuso æruginem cogere : idque ex primis medicamentis est. Sed ut hæc maximi effectus sunt, sic ubi ista non adsunt, facilè tamen est callum quibuslibet adurentibus medicamentis erodere : satisque est vel papyrum intortum, vel aliquid ex penicillo in modum collyrii adstrictum eò illinere. Scilla quoque cocta et mixta cum calce callum exest. Si quandò verò longior, sed transversa fistula est, demisso specillo contra principium hujus, incidi commodissimum est ; et collyrium utrinquè quod volueris, demitti. At si duplicem esse fistulam, aut multiplicem existimamus, sic tamen ut brevis, intraque

carnem sit, collyrio uti non debemus, quòd unam curet, reliquas omittat; sed eadem medicamenta arida in calamum scriptorium conjicienda sunt, isque ori fistulæ aptandus, inspirandumque ut ea medicamenta intus compellantur: aut eadem ex vino liquanda, vel, si sordidior fistula est, ex mulso, si callosior, ex aceto, sunt: atque intus infundendum, quicquid inditum est. Superponenda sunt quæ refrigerent et reprimant: nam ferè quæ circa fistulam sunt, habent aliquid inflammationis. Neque alienum est ubi quis resolverit, antequàm rursus alia medicamenta conjiciat, per oricularium clysterem fistulam eluere: si plus puris fertur, vino; si callus durior est, aceto: si jam purgatur, mulso vel aquâ in quâ ervum coctum sit, sic ut huic quoque mellis paulum adjiciatur. Ferè verò fit, ut ea tunica quæ inter foramen et integram carnem est, victa medicamentis tota exeat, infrâque ulcus purum sit: quod ubi contingit, imponenda glutinantia sunt, præcipuèque spongia melle cocto illita. Neque ignoro multis placuisse, linamentum, in modum collyrii compositum, tinctum melle implendi causâ demitti: sed celerius id glutinatur quàm impletur: neque verendum est, ne purum corpus puro corpori junctum non coëat, adjunctis quoque medicamentis ad id efficacibus; quum sæpè exulceratio digitorum, nisi magnâ curâ prospeximus, saneseendo in unum eos jungat.

13. Est etiam ulceris genus, quod à favi similitudine *χηρίον* à Græcis nominatur, idque duas species habet. Alterum genus est subalbidum furunculo simile, sed majus et cum dolore majore. Quod ubi maturescit, habet foramina per quæ fertur humor glutinosus et purulentus; nec tamen ad justam maturitatem pervenit. Si divisum est, multò plus intus corrupti quàm in furunculo apparet, altiùsque descendit. Rarò fit nisi in ca-

pillis. Alterum est minus, super corpus eminens, durum, latum, subviride, subpallidum, magis exulceratum: siquidem ad singulorum pilorum radices foramina sunt, per quæ fertur humor glutinosus, subpallidus, crassitudinem mellis aut visci referens: interdum olei. Si inciditur, viridis intrà caro apparet. Dolor autem et inflammatio ingens est, adeò ut acutam quoque febrem movere consuerit. Super id quod minus crebris foraminibus exasperatum est, rectè imponitur et ficus arida, et lini semen in mulso coctum, et emplastra ac malagmata materiam educentia, aut quæ propriè huc pertinentia suprâ posui. Super alterum, et ea medicamenta, et farina ex mulso cocta, sic ut ei dimidium resinæ terebinthinae misceatur, et ficus in mulso decocta, cui paulum hyssopi contriti sit adjectum, et uvæ taminia pars quarta fico adjecta. Quod si parum in utrolibet genere medicamenta proficiunt, totum ulcus usque ad sanam carnem excidi oportet, et, ulcere ablato, super plagam medicamenta danda sunt, primùm quæ pus citent, deindè quæ purgent, tum quæ impleant.

14. Sunt quædam verò verrucis similia, quorum diversa nomina ut vitia sunt. Ἀχροχορδόνια Græci vocant, ubi sub cute coit aliquid durius, et interdum paulò asperius, coloris ejusdem, infrâ tenue, ad cutem latius: idque modicum est, quia rarò fabæ magnitudinem excedit. Vix unum tantum eodem tempore nascitur, sed ferè plura, maximèque in pueris; eaque nonnunquam subito desinunt, nonnunquam mediocrem inflammationem excitant: sunt quæ etiam in pus convertuntur. At θύμιον nominatur, quod super corpus quasi verrucula eminet, ad cutem tenue, suprâ latius, subdurum, et in summo perasperum. Id quæ summum, colorem floris thymi repræsentat, undè ei nomen est; ibique facilè finiditur, et cruentatur: nonnunquam aliquantum sanguis-

nis fundit; ferèque citra magnitudinem fabæ Ægyptiæ est, rarò majus, interdùm perexiguum: modò autem unum, modò plura nascuntur, vel in talis, vel in palmis, vel in inferioribus pedum partibus. Pessima tamen in obscenis sunt, maximèque ubi sanguinem fundunt.

Μυρμύριζα autem vocantur humiliora thymio durioraque, quæ radices altiùs exigunt, majoremque dolorem movent: infrà lata, super autem tenuia, minùs sanguinis mittunt: magnitudine vix unquàm lupini modum excedunt. Nascuntur ea quoque aut in palmis, aut in inferioribus partibus pedum. Clavus autem nonnunquàm quidem etiam alibi, sed in pedibus tamen maximè nascitur; præcipuè tamen ex contuso, quamvis interdùm aliter: doloremque etiam, si non aliàs, tamen ingredienti movet. Ex his Acrochordon sive thymium sæpè etiam per se finiuntur; et quò minora sunt, eò magis. Myrmecea et clavi sine curatione vix unquàm desinunt. Acrochordon si excisa est, nullam radiculam relinquit; ideòque ne renascitur quidem. Thymio clavoque excisis, sub rotunda radícula nascitur, quæ penitùs descendit ad carnem, eaque relicta idem rursùs exigit. Myrmecea lattissimis radicibus inhærent, ideòque ne excidi quidem sine exulceratione magnà possunt. Clavum subindè radere commodissimum est: nam sine ullà vi sic emollescit; ac, si sanguinis quoque aliquid emissum est, sæpè emoritur. Tollitur etiam, si quis eum circumpungat, deindè imponat resinam, cui miscuerit pulveris paulùm quem ex lapide molari contrito fecit. Cætera verò genera medicamentis adurenda sunt: aliisque id quod ex fæce vini, myrmeceis id quod ex alumine et sandarachâ fit, aptissimum. Sed ea quæ circa sunt, foliis contegi debent, ne ipsa quoque exulcerentur: deindè postea lenticula imponi solet. Tollit thymium etiam ficus in aquâ cocta.

15. At pustulæ maximè vernis temporibus oriuntur. Earum plura genera sunt : nam modò circa totum corpus partemve asperitudo quædam fit, similis his pustulis quæ ex urticâ vel ex sudore nascuntur : ἐξανθήματα Græci vocant; eaque modò rubent, modò colorem cutis non excedunt. Nonnunquàm plures similes varis oriuntur, nonnunquàm majores pustulæ lividæ, aut pallidæ, aut nigræ, aut aliter naturali colore mutato, subestque his humor. Ubi eæ ruptæ sunt, infrà quasi exulcerata caro apparet, φλύκταιναι Græcè nominantur. Fiunt vel ex frigore, vel ex igni, vel ex medicamentis. φλυζάκιον autem paulò durior pustula est, subalbida, acuta, ex quâ ipsâ quod exprimitur, humidum est. Ex pustulis verò nonnunquàm etiam ulcuscula sunt aut aridiora, aut humidiora : et modò tantùm cum prurigine, modò etiam cum inflammatione aut dolore; exitque aut pus, aut sanies, aut utrumque : maximèque id evenit in ætate puerili, rarò in medio corpore, sæpè in eminentibus partibus. Pessima pustula est, quæ ἐπινοκτίς vocatur : ea colore vel sublivida, vel subnigra, vel alba esse consuevit. Circa hanc autem vehemens inflammatio est; et cùm ad aperta est, reperitur intùs exulceratio mucosa, colore humori suo similis. Dolor ex eâ supra magnitudinem ejus est; neque enim ea fabâ major est. Atque hæc quoque oritur in eminentibus partibus, et ferè noctù : undè nomen quoque à Græcis ei impositum est. In omni verò pustularum curatione primum est multùm ambulare, atque exerceri; si quid ista prohibet, gestari. Secundum est cibum minuere, abstinere ab omnibus acribus, et extenuantibus : eadem quoque nutrices facere oportet, si lactens puer ita affectus est. Præter hæc is qui jam robustus est, si pustulæ minutæ sunt, desudare in balneo debet, simulque super eas nitrum inspergere, oleoque vinum miscere, et sic ungi; tùm descendere in solium.

Si nihil sic proficitur, aut si majus pustularum genus occupavit, imponenda lenticula est, detractâque summâ pelliculâ, ad medicamenta lenia transeundum. Epinyctis post lenticulam rectè herbâ quoque sanguinali vel viridi coriandro curatur. Ulcera ex pustulis facta tollit spuma argenti cum semine fœni Græci mixta, sic ut his in vicem rosa atque intubi succus adjiciatur, donec mellis crassitudo ei fiat. Propriè ad eas pustulas quæ infantes malè habent, lapidis quem pyriten Græci vocant P. VIII. *. cum quinquaginta amaribus nucibus miscetur; adjiciunturque olei cyathi tres: sed priùs ungi ex cerussâ pustulæ debent, tum hoc illini.

16. Scabies verò est asperitudo rubicundior, ex quâ pustulæ oriuntur, quædam humidiores, quædam sicciore. Exit ex quibusdam sanies, fitque ex his continuata exulceratio pruriens, serpitque in quibusdam citò. Atque in aliis quidem ex toto desinit, in aliis verò certo tempore anni revertitur. Quò asperior est, quòque prurit magis, eò difficiliùs tollitur: itaque eam quæ talis est, ἀγρία, id est feram, Græci appellant. In hâc quoque victûs ratio eadem quæ suprâ, necessaria est: medicamentum autem ad incipientem hanc idoneum est, quod fit ex spodii, croci, æruginis, singulorum P. I. *. piperis albi, omphacii, singulorum P. I. *. Cadmiæ P. VIII. *. At ubi jam exulceratio est, id quod fit ex sulfuris P. I. *. ceræ P. IV. *. picis liquidæ heminâ, olei sextarii duobus: quæ simul incoquantur, dum crassitudo mellis fiat. Est etiam quod ad Protarchum auctorem refertur. Habet hoc farinæ lupinorum sextarium, nitri cyathos quatuor, picis liquidæ heminam, resinæ humidæ selibram, aceti cyathos tres. Crocum quoque, lycium, ærugo, myrrha, cinis, æquis portionibus rectè miscentur, et ex passo coquantur: idque omnem pituitam ubique sustinet. Ad si nihil aliud est, amurca ad tertiam par-

tem decocta, vel sulfur pici liquidæ mixtum, sicut in pecoribus proposui, hominibus quoque scabie laborantibus opitulatur.

17. Impetiginis verò species sunt quatuor. Minimè mala est quæ similitudine scabiem repræsentat: nam et rubet, et durior est, et exulcerata est, et rodit. Distat autem ab eâ, quia magis exulcerata est, et varis similes pustulas habet; videnturque esse in eâ quasi bullulæ quædam, ex quibus interposito tempore quasi squamulæ resolvuntur: certioribusque hæc temporibus revertitur. Alterum genus pejus est, simile papulæ ferè, sed asperius rubicundiusque. Figuras varias habet: squamulæ ex summâ cute decidunt; rosio major est: celerius et latius procedit, certioribusque etiam nonnunquam quàm prior temporibus et fit, et desinit: rubra cognominatur. Tertia etiamnum deterior est; nam et crassior est et durior, et magis tumet; in summâ cute finditur, et vehementius rodit. Ipsa quoque squamosa, sed nigra: procedit et latè et tardè; nec minùs serpit in temporibus quibus aut oritur aut desinit; neque ex toto tollitur: nigræ cognomen est. Quartum genus est quod curationem omninò non recipit, distans colore: nam subalbidum est, et recenti cicatrici simile: squamulas quasdam habet pallidas, quasdam subalbidas, quasdam lenticulæ similes, quibus demptis, nonnunquam profluit sanguis. Alioquin verò humor ejus albidus est, cutis dura atque fissa est; proceditque latius. Hæc verò omnia genera maximè oriuntur in pedibus et manibus; atque ungues quoque infestant. Medicamentum non aliud valentius est quàm quod ad scabiem quoque pertinere sub auctore Protarcho retuli. Serapion autem nitri P. II. *. sulfuris P. IV. excipiebat resinâ copiosâ, eoque utebatur.

18. Papularum quoque duò genera sunt. Alterum est in quo per minimas pustulas cutis exasperatur et rubet;

leviterque roditur: medium habet paucillò lævius; tardè serpit: idque vitium maximè rotundum incipit, eademque ratione in orbem procedit. Altera autem est quam ἀγρίαν, id est feram, Græci appellant: in quâ similiter quidem, sed magis cutis exasperatur exulceraturque, ac vehementiùs et roditur et rubet; et interdùm etiam pilos remittit. Quæ minùs rotunda est, difficiliùs sanescit: nisi sublata est, in impetiginem vertitur: sed levis papula etiam si jejunâ salivâ quotidie defricatur, sanescit. Major commodissimè murali herba tollitur, si sub eâ detrita est. Ut verò ad composita medicamenta veniamus, idem illud Protarchi tantò valentius in his est, quantò minùs in his vitii est: alterum ad idem Myronis, nitri rubri, thuris, singulorum P. i. *. cantharidum purgatarum P. ii. *. sulfuris ignem non experti tantumdem, resinæ terebinthinæ liquidæ P. xx. *. farinæ lolii sextario tres, gith cyathi tres, picis crudæ sextarius.

19. Vitiligo quoque quamvis per se nullum periculum affert, tamen et fœda est, et ex malo corporis habitu fit. Ejus tres species sunt. Ἀλφός vocatur, ubi color albus est, ferè sub asper, et non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdùm etiam latius, et cum quibusdam intermissionibus serpit. Μέλας colore ab hoc differt, quia niger est, et umbræ similis: cætera eadem sunt. Δευκλή habet quiddam simile alphi, sed magis albida est, et altiùs descendit, in eaque albi pili sunt, et lanugini similes. Omnia hæc serpunt, sed in aliis celeriùs, in aliis tardiùs. Alphos et Melas, in quibusdam, variis temporibus et oriuntur et desinunt: Leuce quem occupavit, non facile dimittit. Priora curationem non difficillimam recipiunt; ultimum vix unquam sanescit: ac si quid ei vitio demptum est, tamen non ex toto sanus color redditur. Utrum autem aliquod horum sanabile sit, an non sit, experimento facile col-

ligitur : incidi enim cutis debet , aut acu pungi . Si sanguis exit , quod ferè fit in duobus prioribus , remedio locus est : si humor albidus , sanari non potest : itaque ab hoc quidem abstinendum est . Super id verò quod curationem recipit , imponenda lenticula mixta cum sulfure et thure , sic ut ea contrita ex aceto sit . Aliud ad idem , quod ad Irenæum auctorem refertur . Alcyonium , nitrum , cuminum , fici folia arida paribus portionibus contunduntur , adjecto aceto . His in sole vitiligo perungitur ; deindè non ita multò post , ne nimis erodatur , eluitur . Propriè quidam , Myrone auctore , eos quos Alphos vocari dixi , hoc medicamento perungunt : sulfuris P. *rr.* * . nitri P. *rv.* * . myrti aridæ contritæ acetabulum miscent ; deindè in balneo super vitiliginem inspergunt farinam ex fabâ ; tum hæc inducunt . Hi verò quos Melanas vocari dixi , curantur , quùm simul contrita sunt alcyonium , thus , hordeum , faba ; eaque sine oleo in balneo ante sudorem insperguntur , tum genus id vitiliginis defricatur .